Ціна примірника 25 сотиків.

Należytość pocztowa opłacona ryczałtem

Народня Справа

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно . . . . 1 зол.
Чвертьрічно . 3 зол.
Піврічно . . . 6 зол.
Річно . . . . 12 зол.

ЗА ГРАНИЦЕЮ.
Річно — 2 до ляри.
Гроші в краю посилати перекавами, або чеками „Народної Справи“ — в загравиці порученими листами.
За зворот рукописів Редакція не ручить. На відповідь треба долучити значок 30 сотиків.

ОГОЛОШЕННЯ:
1 стр. 700 зол., пів стр. 400, чверть стр. 200 зол. Гроші треба посилати наперед.

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИЙ ЧАСОПИС

Ч. 36 (101) | Львів, неділя 31. серпня 1930. | Рік III

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — Чекові конта: 408.687 і 154.130 — — Телефон 57—90

ЗОЛОТИЙ КОЛОС! ЗОЛОТИЙ КОЛОС!

Календар „Народньої Справи“ на 1931 рік
вже за тиждень появиться в розпродажі!
200 сторін! Ціна 2 золоті.

Зміст календаря буде в слідуючім числі!

Нові випадки, що їх називають польські ґазети „саботажами“?

В **Старім Селі,** пов. Бібрка згоріла 18. серпня в ночі в дворі Потоцкого стирта конюшини, вартости 1440 зол.

В **Стрілках,** пов. Бібрка, в добрах Чарковского Ґолейовского згоріло 200 кіп пшениці. Польські ґазети пишуть, що це підпалили чотири «саботажисти» на знак даний вистрілом з кріса.

В тій самій порі (в ночі з вівтірка на середу) запалилися дві стирти пшениці й стирта конюшини в дворі якогось Ценцяли в **Воловім** коло Бібрки. Підпалячі втікли в ліси — так пише польська ґазета. Поліціянт стріляв за ними, але не вцілив.

В **Гвіздци Старім,** пов. Коломия, згоріли дві стирти вівса в дворі барона Гороха.

Коло стації Турка на шляху Станиславів — Коломия підложив хтось під надїжджаючий поспішний поїзд каміння й грубі патики. Деякі польські ґазети самі пишуть, що то певно зробили пастухи з пустоти, — але инші пишуть, що то «українські замаховці».

Подібно було на другий день між Вороною і Отинією, і хоч тут слідство показало, що камінь підложили два малі пастушки (8 і 12 літ), то польські ґазети далі пишуть, що то УВо.

У Львові приготовляються на вересень до «Всходніх Тарґів». Ці «Торги» будуть ювилейні (десяті) а тому мають їх святочно отворити. На отворення приїде міністер торговлі Квятковскі. Польські ґазети взивають Поляків, щоби численно приїздили на ті «тарґи», щоби заманіфестували, що не страшний їм той випадок з бомбою, який трапився там минулого року. А рівночасно вже кидають знову підозріння на когось, описуючи, що перед кількома днями поліція арештувала на площі Тарґів кількох підозрілих людей, які мали при собі електричні ліхтарки, витрихи і револьвер і крутилися між забудованнями Тарґів.

Якісь особливі пляни уряду.

Польські ґазети пишуть, що найвищі власти в Варшаві укладають якісь специяльні пляни, щоби здусити всякі ворожі протидержавні заміри, які виявилися в Східній Галичині в останніх випадках. До Львова має прийти новий воєвода, новий комендант поліції і новий староста ґродський. Також богато повітових старостів і комісарів має відійти, а на їх місце прийдуть нові. Думають також призначити до Східної Галичини специяльних урядників, що будуть мати особливі права, аби успішно поборювати протидержавні виступи.

Станиславівський воєвода Клюковскі дав командантам постерунків і повітовим комісарам якісь нові поучення, як мають поступати, аби не ширилися випадки пожеж і в разі пожежі.

Про ці пожежі, яких причину приписують польські ґазети Українцям, пише часопись «Діло» в ч. 186. зовсім слушно так:

«Поліційне слідство ще далеко не закінчено і ніхто не знає, хто підпалив стирти, тимбільше, що й поліція не дає в цій справі ніяких вияснень. Але «Ґазета Поранна» катеґорично твердить, що тут маєть ся до діла із «пляновою акцією саботажистів». Варто би у всіх тих випадках, де горять панські стирти, провірити, скільки збіжа заасекуровано, а скільки його було в дійсности, ну, і на яку суму воно було заасекуроване. Бо нераз уже бувало (і тепер певно буває), що тими невислідженими «саботажистами» є самі заінтересовані власники тих стирт...»

Нагінка польських ґазет.

Всі польські ґазети, а головно найбільше україножерні ендецькі завзято твердять, що всі недавні пожежі по дворах — це «саботажі» української молодіжи. Ту молодіж називають вони «гайдамацке банди» і домагаються, аби власти їх строго карали, бо инакше грозять, що саме «польске сполеченьство» буде примушене «взятися до саботажистів». Навіть польська ґазета в Коломиї («Коломийска Ґазета») стає на пальці та взиває українську інтеліґенцію, аби заявила виразно, чи вона годиться з тим, що діється і чи постарається покласти тому кінець, чи ні. Як ні — то «Коломийска Ґазета» грозить, що «польске сполеченьство» зачне «рахуватися з противною стороною і віддасть усе з процентом і то з лихварським...» Отак погрожують польські редакторі мимо того, що ще й слідство не виказало, де вина.

З цим числом „Нар. Справи“ розсилаємо четвертий аркуш повісти „У филях Бистриці“ (від стор. 49 до 64

За слушне право рідної мови.

Дня 12. серпня відбулася в Коломийському Окружному Суді головна розправа проти 21 українських священників з Покуття, обжалованих за те, що вони урядували в українській мові.

По переведеній розправі суд звільнив усіх обжалованих від вини і кари, тому, що український священик, який урядує по українськи, не поповнює тим жадного безправства. Це вже ствердив і Найвищий Суд в Варшаві, як це ми недавно писали.

Обжалованих боронили адвокати Др. Чернявський і Др. Коссак — оба з Коломиї.

Так отже вже й місцеві суди не можуть затверджувати безосновних старостинських кар, накладаних на наших священників за обстоювання прав рідної мови.

Крім згаданих 21 священників, які вже справу виграли ще двох священників із Коломийщини, (о. Ґоянюк і о. Михайлів) мають тепер в Найвищім Суді в Варшаві таку саму справу, яку розуміється також зовсім певно виграють.

—o—

Нехай той хрест на злочинців упаде.

Коло Жабиня, пов. Зборів, згинули в червні 1919 року в бою з поляками три українські воїни: один хорунжий і два стрільці. Їх похоронили люди на місцевім цвинтарі а цего року на Зелені Свята поправили могилу й закопали новий хрест та вкрасили його вінцями. Цими днями побачили люди, що якісь злочинні руки викинули цей хрест. До живого обурені люди поставили новий, ще кращий і сильнійший хрест і ревно заопікувалися могилою та стараються зловити тих звірів, що беруться нарушувати тлінні останки героїв.

Арештування серед Українців.

З усіх сторін краю доходять відомости, що поліція арештувала богато української молодіжи. Арештованих підозрівають в приналежности до Української Військової Орґанізації і в тім, що вони причасні до останніх пожарів. Одних перевозять до Тернополя, инших до Львова. Слідство тримають в тайні так, що навіть не знати всіх імен арештованих. Арештують головно студентів і ґімназистів, та подекуди й сільську молодіж.

—o—

Українські діти до школи.

За кілька днів пічнеться наука в школі. Десятки тисяч дітвори засядуть знову до шкільної лавки, щоби здобувати собі знання, щоби розвивати свій діточий ум на користь собі і на славу свому народови. Пічнуть засівати в своїх душах зерно освіти, пічнуть свою діточу весну.

Свідомі родичі, батьки і матері, повинні тій діточій весні тільки помагати. Повинні всіми способами старатися, аби їх дитина ходила до школи, аби мала все конечне до науки. Навіть найбіднійші повинні з охотою пісдати дитину до школи. Правда, що тільки немногі села мають українські державні або приватні школи, в більшости сіл є польські школи або так звані «утраквістичні». Та без огляду на це, — де яка школа, дитину треба пісдати до такої, яка є, заки буде краща, а виховання чужої школи доповнювати і справляти в дома. Родичі, що стараються викрутити свою дитину від школи, не заслуговують на назву родичів і просто не хочеться вірити, щоби нині були ще десь такі нерозумні родичі, аби забороняли дитині вчитися, аби не знали, що нині грамотність і знання є найліпшою зброєю в боротьбі за ліпшу долю.

Отже всі діти в віці від 6 до 12 року життя до народних сільських шкіл. Нехай ні одно не дармує, бо кождий змарнований день гірко відімститься на дитині, як доросте. Бо життя чимраз тяжче, люди щораз хитрійші, і лише чоловік з отвореними очима здобуває собі прожиток і не є марним слугою другого, хитрійшого. Через брак освіти наш наш нарід натерпівся і терпить велику біду, виховуймож своє покоління в знанню і освіті, щоби не плакало колись на своїх батьків.

Котраж дитина скінчила сільську школу, треба її дати далі на якусь науку, яка далаби їй хліб у руки. Не значить це, що мусимо посилати діти до ґімназії або до инших довгорічних і коштовних шкіл — хоча і до таких варто пісдати дитину, кого на це стати. Але кожду дитину треба старатися вивести в люди, аби не дивилася в мамину порожну миску, але аби знайшла собі талан між людьми тай аби ще родичам і свому народови помогла. Даваймо діти до фахових шкіл, до промислу, до ремесла, де дитина — так хлопець, як і дівчина — уже за два-три роки зможе заробити собі на прожиток а згодом і до приличного життя дійде.

Спис фахових шкіл ми вже подавали нераз у ґазеті, хто має слушні діти, мусів тим заінтересуватися. Зрештою ми писали, що є вже окрема книжка про фахові школи, де є адреси всіх таких шкіл і умови приняття. Таку книжку дістанете в кождій українській книгарні.

Отже щераз кажемо загалом: З днем 1. вересня нехай ні одна дитина в шкільнім віці не дармує в хаті! З днем 1. вересня треба з останнього потягнутися й дати старшу дитину до фахової школи або до доброго майстра на науку ремесла! Кожда дитина має на те право і родичі є обовязані подбати за будучу долю своєї дитини.

— Всі українські діти до науки! Всі до знання! Всі до світла! Це принесе користь і щастя всему українському народови! Щасти Боже українській дітворі в її шкільній праці!

НОВИНКИ

Календар на тиждень.

СЕРПЕНЬ 31.

31. Неділя 12 по С. Фльора і Лавра.

ВЕРЕСЕНЬ 1—6

1. Понеділок, Андрея стр. мч.
2. Второк, Самуїла.
3. Середа, Тадея ап.
4. Четвер, Аґатоніка.
5. Пятниця, Луппа Іринея.
6. Субота, Евтихія.

Увага. Свята в тім тижні спільні українцям греко-католикам і православним.

Зміни місяця:

Повня дня 8 вересня о год. 7 вечер.

Нів дня 22 вересня о год. 5 і пів рано.

Схід сонця 1 вересня о год. 5.17 рано.

Захід сонця 1 вересня о год. 6.43 вечір.

В вересні поменшується день на 1 годину 43 мінути.

Пересічна довгота дня 12 годин 33 мінути.

Столітний календар віщує, що сей тиждень буде похмурий і холодний.

Як нарід приповідає:

— Сій озимину від Спаса до Фльора.

— На Тадея святого Господь дав хлібця много.

— Який день на Евтихія, така буде осінь.

На Евтихія гинуть мухи.

— Який пан такий крам.

Історичні спогади

2. вересня 1657 р. похоронено гетьмана Богдана Хмельницького і вибрано гетьманом Івана Виговського.

2. вересня 1709 р. помер гетьман Іван Мазепа.

3. вересня 1914 москалі заняли Львів.

6. вересня 1672 р. гетьман Петро Дорошенко здобув від поляків Камянець подільський.

— **Пожежі.** В Коцюбинчиках пов. Копичинці згоріла оноді в саме полудне хата і стодола, що стояли на площі місцевої читальні «Просвіти». Огонь угасили місцеві луговики під проводом Василя і Петра Величеньків, Стефана Федуся та Стефана Ґлобовського. Тільки жвавим луговикам завдячує село, що грізна пожежа не поширилася. Прибув ґальопом «Сокіл» з Босир із сикавкою, та вогонь вже був вгашений. Господареви Д. Скоробогачеви, що не жалував своїх коний до сикавки належиться повне признання і вдячність громади. Українська молодіже! Ставай в стрункі лугові й сокільські лави. — Також **в Новосілках Кост.** пов. Заліщики вгасили оноді луговики грізну пожежу. Ратунок був швидкий і справний помимо дурних перепон кількох місцевих членів «охотнічей стражи пожарней». Ці негідники замість гасити, пробували счинити авантуру, але це їм не вдалося. — **В Олеші** пов. Бучач згоріло 8-го серпня дві стодоли і одна хата. Огонь спинили і вгасили соколи з Переволоки, які мимо будного дня зібралися швидко на огневий сиґнал і прийшли з помічю загроженому селови. При ратунку виявили ці юнаки велику відвагу і зручність. Честь і слава їм за те!

В суботу 23. серпня в 10. год. вечером згоріла стирта вівса в с. Данильцях, пов. Рогатин, власности Ф. Бєсядецького. Шкода виносить 5.000 зол. Поліція арештувала 3 хлопців, яких підозріває у підпаленню стирти. Знова в Зарічу пов. Богородчани згорів у неділю коло 3. год. рано тартак Маєра Галлєра. Шкода виносить біля 260.000 зол. Причиною пожежі необережність з вогнем. — В пятницю 22. серпня згоріли в Макарові стирти пшениці фільварку Станислава Пельца. Шкода виносить 20.000 зол.

— **Обережно з грибами.** До лічниці в Ґнєзні коло Познаня привезено 13 осіб, які затроїлися якоюсь стравою з грибів. Пять осіб померло мимо усіх лікарських зусиль, а вісім бореться із смертю. Треба добре вважати, які гриби споживаємо, бо є богато трійливих відмін грибів; навіть нетрійливі гриби можуть зашкодити, коли їх богато ззїсться, або коли їх по зваренню довго переховувано, відігрівано і спожито в несвіжому стані.

Читання з історії України (ч. 81)

Святочний вїзд Хмельницького до Києва. — Переговори з сусідними державами. (Січень 1649 р.)

На вістку про вибір нового короля Гетьман Хмельницький залишив Замостє й на просьбу короля відступив на Україну, надіючись, що там уговориться з королівськими послами, яких король обіцяв зараз вислати.

Але хотяй Хмельницький оголосив козакам, що тимчасом панує мир, то окремі козацькі й селянські загони далі зачіпали Поляків і Жидів — і спокою не було.

Хмельницький прибув до Києва вже по Новім Році, 14. січня 1649 року. Київ витав гетьман дуже величаво, як свого володаря. У всіх церквах дзвонили дзвони, гармаші стріляли з гармат, увесь народ виляг на вулиці і витав гетьмана радісними окликами. Коли гетьман на білому коні опинився в супроводі своєї старшини, полковників, сотників і осавулів перед брамами Собора св. Софії, привитав його митрополит і все духовенство, а учні Академії і всі школярі співали в честь Гетьмана латинські й українські вірші. Козацька старшина тай звичайні козаки і навіть Хмельницький ронили сльози зі зворушення й з радости*)

Та Хмельницький у тій радости довго не веселився. Небаром з усіх усюдів почали надходити вісти, що і польські пани нападають на козацькі залоги по містах, головно на півночі, на білоруських землях, куди Хмельницький вислав був свої війська на просьбу самих Білорусинів. Там геройською смертою згинув козацький отаман Міхненко і инші — і козацька армія з півночі мусіла відступати. Отже вже тепер побачив Хмельницький, що новий король Польщі не має такої сили й поваги, аби держати в послусі своїх маґнатів, але він ще ждав, що вийде з переговорів з королівськими послами, а тимчасом узявся заводити лад і порядок обабіч Дніпра на вольній Україні і заходити в приязнь з сусідними державами. На це мав ще споро часу, бо Польща була так ослаблена, що не важилася і немогла відразу висилати більшого війська проти України. Вона боялася й Татар і Турків, які тепер почали впоминатися в Польщі за залеглу данину і майже отверто заявляли себе приятелем козаків. Цю приязнь підтримував Хмельницький, висилаючи на Крим і Царгород своїх послів і приймаючи в себе турецьких і татарських послів. Він умовився з Туреччиною, що віддасть їй Польщу від Дунаю по Люблин, а Україна стане самостійною державою, республикою. До Молдавії вислав Богдан на поміч господареви Молдавії Лупулови свого сина Тимоша з військом, з такою думкою, що Тиміш ожениться з дочкою Лупула і згодом сам стане володарем Молдавії (Волощини).

Семигородський князь Юрій Ракочій почав намовляти Хмельницького, щоби весною пішов разом з ним на Варшаву а Мадяри підуть на Краків і так Польщу здобудуть і поділяться.

Прибув до Хмельницького і посол з Москви, Ункoвскій, від царя Олексія. Привіз гетьманови дорогі дарунки і привіт від царя.

Радісно було гетьманови, що тепер такі держави висилають до нього своїх послів, як до володаря вільної України. Але гетьман не вбивався в гордість, він знав, що до того помогло йому козацьке військо і весь український нарід. Тож поводився з усіма щиро і просто, як це описують очевидці. Тай його полковники були люди прості і щирі, жадних панських форм не знали, а це навіть врожало декотрих хитрих чужоземців, що вміли делікатно язиком обертати і в двоє згинатися, але були підлі і лукаві та затаювали свої правдиві думки й наміри.

Королівські посли виїхали з Варшави зараз по новім році. То був сенатор Кисіль (українець але польським салом оброслий»), князь Четвертинський (такий самий) і Андрей Мястковскі (поляк). Під охороною козацького полковника Тиші прибули ці посли звані «комісарями», дня 9. лютня 1649 року (в пятницю) до Переяслава, де Хмельницький мав свою станицю. Хмельницький виїхав їм назустріч і запросив до себе на обід, де вже були і всі инші чужоземні посли.

По обіді запиталися польські комісарі, де гетьман призначить їм першу авдієнцію, аби йому вручили гетьманські клейноти від короля. Хмельницький сказав: «На майдані, бо в мене в хаті нема місця!»

Цим образилися польські посли і почали шептати між собою, але воєвода Кисіль сказав їм:

«Ми тепер в його руках. Сидім тихо й слухаймо, бо попсуємо справу».

(Далі буде)

*) Цей святочний вїзд Богдана Хмельницького намалював прегарно артист-маляр Івасюк. Цей образ можна купити в книгарнях, варто ним прикрасити кожду українську хату.

— Велика полекша жінкам. Німецький лікар в Ляйпціґу др. Сельгайм винайшов спеціяльний лік для усунення породових болів. Практика виказала, що жінка заживши те лікарство, хоч і не попадає в сон і є при породі зовсім притомна, то не відчуває жадних болів, хочби порід тревав найдовше. Цей лік є зовсім нешкідливий, ні жінці ні дитині.

— Файні учні. Польські ґімназисти Цєсьлік, Станкевіч, Зіблер і Ясіньскі обкрадали вже від довшого часу польський музей Оссолінських у Львові. Вони крали стародавні дорогоцінности (золоті ланцюхи, гроші і т. п.) і заставляли це в банках за доляри, а доляри пропивали по шинках. Цей промисл якось викрився і молоді многонадійні специялісти опинилися під ключем.

— Зброя не для забавки. В одному з львівських шинків бавився оноді лісничий Якуб Шанквайлєр з Горожаної пов. Рудки так нещасливо револьвером, що револьвер випалив йому просто в живіт і лісничий згинув на місці.

— Небезпечна пошесть шкарлятини (красухи) лютує тепер між дітворою в Мостах Великих пов. Рава Руська. Населення завізвало повітову владу до помочі в поборюванню пошести.

— Знов смерть і каліцтво під колесами залізниці. Марія Мащак, молода дівчина з Суходола к. Львова впала оноді через необережність під колеса тягарового поїзду і згинула на місці. Її наречений Іван Костюк, кинувся їй на ратунок, але й сам мало не пожив смерти. Він тяжко поранений. Обережніше на переходах і переїздах через залізничі тори!

— Злочини. В Воютичах, пов. Самбір, зарізав 27-літний господар Андрій Пекинчак свого тестя Василя Малевічка, в сварці за вязку соломи. Нещасний Малевічко по кількох годинах мук умер, Пекинчак арештований. — В Башликах повіт Луцьк на Волині, замордував якийсь невідомий злочинець господаря Павла Кариця на його власному полі, завдавши йому 9 ран ножем. — В Сливках, пов. Калуш, замордував місцевий Поляк і «Стшелєц», Юзеф Млєчко господаря Василя Матішака. Це сталося в коршмі, де згаданий злочинець напився із якимсь Валахом, а Матішак чогось туди повернув. Убитий Матішак був загально шанованим, свідомим господарем, дяком, аґентом «Дністра», виділовим читальні і заступником війта. Був також передплатником «Народної Справи». Осиротив жінку і замужню доньку. — Убийник ходить собі по світі і хвалиться. В Хижівці, пов. Рудки, вибухла на весіллю кривава бійка між парубками, в часі якої вбито ножами 18-літного Федька Лопатчака. За вбивником шукають. — В Молешківцях, пов. Яворів, ударив Гриць Климейку свою дівчину Марію Хуач (ваґітну) в живіт так, що вона серед страшних мук померла. Дикуна арештували. — Гриць Горбань з Вязови, пов. Жовква, посварився оноді із своїм сином Михайлом і підчас сварки стрілив йому з револьвера в живіт. Михайло бохайло бореться в шпиталі із смертю, а його озвірілого батька арештували. — В Порохниці, пов. Коломия, господар Іван Курилюк розлютився чогось на свого 14-літнього сина—одинака і кинув ним так сильно до землі, що син помер на місці. Курилюк арештований.

— Пожертви на добрі цілі. На хрестинах у Т. Коновальця в Стремільчу, пов. Радехів зложили гості 5.35 зол. на Інвалідів. (Давніще прислані 3.75 зол. на «Рідну Школу» вже оголошено). — Антін Мицько с. Василя з Ямниці, пов. Станиславів прислав 5 зол. на Інвалідів. — Леся Гурівна з Пралковець, пов. Перемишль прислала 10 зол. (дохід з фестину) на «Рідну Школу». — Василь Клачок з Рибник, пов. Бережани, надіслав 18 зол. на політичних вязнів. — Михайло Курляк з Бовшева, п. Болшівці зібрав на весіллю 3 зол. на «Рідну Школу». Замітне те, що ті гроші зложили в більшости т. зв. «москвофіли», які однак є настільки свідомі, що знають про потребу навчання дітий в рідній мові. — Обі останні посилки не оголошено скорше через недогляд.

Петро Капустинський з Мужилова пов. Підгайці прислав на Інвалідів 7 зол. 5 сот.

— Світлі приміри жертвенности. Еміґранти з села Лежахова повіт Ярослав, що живуть тепер в Філядельфії в Зєдинених Державах Америки зложили на будову Народнього Дому в рідному селі квоту 900 долярів. Знова еміґранти з села Шили, збаражського повіту, перебуваючі тепер в Нюарку (Півн. Амер.) вислали на читальню в тому селі 400 долярів. Ця велика жертвенність нашого робітництва, яке не жаліє тяжко запрацьованих гроший для піднесення освіти рідного народу, дає нам запоруку, що усі лихоліття перебудемо і дійдемо до своеї найвищої мети, мимо усіх затій ворогів.

— Чи то вища культура? Професор польської ґімназії в Рогатині і комендант польських пластунів Юзеф Вімош напав по пяному в неділю 13. липня в селі Поточисках пов. Городенка на спокійного хлопця Михайла Бурковського і поранив його тяжко вистрілом з револьвера. Після того відгрожувався цей здичілий осібняк, що він ще «фшисткіх помордує», але не доволося, бо вйіт з Поточиск, п. Клепей не злякався тих погроз, відобрав револьвер і передав бандита поліції. Помимо старань прихильників того опришка, аби затушувати справу, мати пораненого хлопця віддала справу до суду.

— Фестин в Підгайцях. В неділю 3. серпня відбувся заходом комітету великий фестин в парохіяльному лісі в Підгайцях. В фестині взяло участь 204 Соколів і діти з Заставча в національних строях, а також непроглядні маси доокoличного селянства. Чистий зиск з фестину в квоті 595 зол. 94 сот. передано на будову «Народнього Дому» в Підгайцях.

— Гарний примір. А хто слідуючий? Петро Капустинський, господар з Мужилова, пов. Підгайці (передпл. «Нар. Справи») справив своїй дочці Марії прекрасне і гучне весілля — хоч без краплі горівки. Весільні гості забавлялися мило і прикладно і зложили при тій нагоді 7 зол. 5 сот. на Інвалідів. Гроші передано через «Нар. Справу». — Про таке аж любо писати в ґазеті. Хто буде слідуючий?..

— Що зле, то не добре. Пишуть нам з Швейкова пов. Підгайці, що там 10. серпня був фестин, але зроблений дуже недбало. За те «забава» по фестині була аж гей — для тих, що пють горівку й пиво. І то в читальняному домі — і то пили комітетові і навіть відпоручник Пов. Т-ва «Сокіл» і урядовець філії «Просвіти» в Підгайцях. І музика гуділа до ранку. Сумно, що так робиться, хоча Соколи присягали проти горівки й у селі був плебісцит проти коршми.

— Посмертна згадка. Василь Мигаль, господар і промисловець, передпл. «Нар. Справи» в Буцові, пов. Перемишль, помер передчасно в 46 році життя через закаження крови, яке дістав скалічившися металевою шпилькою в щоку. Покійний був під кождим оглядом взірцевим громадянином і був знаний з ретельности і жертвенности на народні цілі. Полишив по собі гарні спомини і загальний жаль усіх свояків, приятелів і знайомих.

— За довгі руки має Михайло Матіїв, 22-морґовий господар в Струтині нижнім пов. Долина. В ночі з 6 на 7 серпня вломився він враз з своїм 16-літним синком до місцевої рейонової молочарні і вкрав 70 золотих і 22 кільо масла. Та той «прибуток» не судилося йому споживати, бо вже на третій день викрилося, що то він такий спеціяліст і дбалий пан Матіїв із своїм многонадійним синком помандрував на заслужений відпочинок до арешту в Рожнітові. Там уже буде їсти арештантську саламаху, бо масло вкрадене відобрано від него. При тім виявилося, що пан Матіїв старий майстер в злодійськім фаху і вже здавна виконував те ремесло «в хвилях вільних від господарства» без жадних патентів і т. п., а лише з пятьма пальцями. Торік украв він у господаря Олекси Савчука 445 золотих і ще й досі не звернув, а справа в суді. Крім того дався він цілому селови в знаки тим, що ночами пас свою худобу по людським поли. Люди вже збиралися лічити його троха славетним «хлопським параґрафом», але тимчасом він пішов на «урльоп». Шкода лише його сина, молодого хлопця, бо з таким батьківським вихованням він готов високо скінчити.

Що в світі чувати

Співредактор великої анґлійської ґазети «Менчестер Ґардієн», що цеї весни обїздив цілу Польщу й **був у Східній Галичині,** видрукував тепер у своїй ґазеті богато статтів, **дуже прихильних до українського народу.** Він пише, як Українці в Східній Галичині і на инших землях під Польщею успішно розвиваються культурно й економічно та описав, як живе український нарід під Польщею і до чого змагає. Описав також докладно, які перешкоди ставиться Українцям під Польщею у їх розвитку. Ці прихильні українському народови статі є для нас дуже корисні, бо обзнайомлять широкий світ з життям і з цілями українського народу.

З України за Збручем

є вісти, що більшовицький уряд видав строгий наказ своїм урядникам на Україні, аби припильнували, щоби українські селяни слідуючого господарського року засіяли все поле збіжам, щоби нічого не стояло облогом. Також наказують пильно вишукувати таких, що укривають зерно й не хотять давати до реквізицій. На таких назначають острі кари.

В Києві засудили на смерть і розстріляли двох селян, Донця і Швайка з повіту Умань, за те, що вони в 1919 році належали до повстанців отамана Клименка, який тоді здобув у більшовиків місто Умань.

Більшовицькі ґазети нарікають, що по селах щораз більше приходять до голосу ті господарі, що є противниками більшовиків. Їх слухають навіть сільські комуністи й вибирають їх головами сільських рад (начальниками громад). Ті ґазети грозять, що влада дасть собі скоро з такими раду.

На Московщині

московські мужики також подібно неохоче віддають лишне зерно урядови. Між селянами пішла чутка, що на Сибірі більшовиків бють і якийсь новий цар іде на Москву.

Від недавна почали падати більшовицькі гроші в ціні і люди стали ховати срібні гроші, що були в обігу. Більшовики переводять за тими грішми ревізії і показується, що срібло ховають навіть комуністи. Недавно розстріляли в Москві чотирох купців, у яких при ревізії знайшли сховані срібні гроші.

В Китаю

народні війська побивають комуністичну армію і відбирають здобуті міста. До боротьби з комуністичними військами получилися навіть ті Китайці, що дотепер між собою спорили й билися за владу.

В Індіях

тривають дальше битви анґлійських військ з ґіндуськими повстанцями. Начальним вождом Афридів, що облягали місто Пешавар і мусіли відступити перед анґлійською перевагою, **була дівчина.** Вона є дуже розумна, відважна й люто карає зловлених анґлійців. Батька цеї дівчини вбили анґлійці в битві минулого року. За те вона зібрала 10 тисяч своїх людий (племени Афридів) і воює з Анґлійцями, кажучи, що хоче згинути за свій поневолений нарід. Її порівнують тепер усі часописи світа з французькою дівчиною Жанною Арк, яка тому 500 літ повела французьке військо на Анґлійців і побила анґлійську армію та освободила Францію від неволі. (Мали й ми, Українці, таких геройських жінок, головно за козацьких часів, — читайте про це в історії. Свідома і відважна жінка часто перевисшить мужчину і може свому народови принести велику користь).

У Відні

святкували прихильники цісарства (монархісти) 100-літну річницю уродин бувшого цісаря Франц-Йосифа I, бо 18. серпня цего року минуло рівно сто літ, як він народився (18. 8. 1830 р). При тім обході показалося, що в Австрії є ще богато таких, що хотіли би, аби вернувся до влади хтось з цісарського роду.

В Польщі

далі йде перепалка між партіями й санаційним урядом, задумують скликати на день 14. вересня свої конґреси до більших міст і домагатися скликання сойму. Вони навіть плянують, піти демонстраційним походом до Варшави, — та не знати, чи стане їм на це відваги.

Польські ґазети далі остро виступають проти намірів Німеччини, які висловив недавно німецький міністер Тревіранус. Ще більше обурила польських політиків і редакторів стаття, яку помістила недавно одна східно-пруська німецька ґазета, «Кеніґсберґер Цайтунґ», а саме, що Німеччина мусить получитися з Східними Прусами й зажадати ще від Польщі Познанщини й Позняня. Цілий світ зацікавився тими німецько-польськими спорами за границі. Дехто пише, що Німці думають небаром уже приступити до переговорів і полагоджування своїх границь з Польщею, — та один німецький політик заявив, що це може бути аж за три роки. Німці не роблять нічо в поспіху, лише «лянґзам абер зіхер». Та польські ґазети пишуть, що Поляки про це й говорити й чути не хотять. Що з того вийде, побачимо.

Польські ґазети з обуренням описують немилу пригоду, яка сталася минулого тижня в Естонії, коли туди заїхав польський президент Мосціцкі в гості. Коли його корабель віздив до естонської пристані в Талліні, тоді на однім німецькім кораблі, що стояв у тій пристані, вивісив хтось високо на щоглі подерті чоботи і старий капелюх. Естонська поліція покарала капітана того корабля грошевою карою за те діло, яке — як пишуть польські ґазети — було зневагою для тої врочистої хвилі.

—o—

Зміна польського уряду.

Властиво не зміна, тільки переміна голови міністрів, бо властиво всі міністри лишилися ті самі, лише, що Пілсудскі стане знову головою міністрів. Дотеперішний голова Славек подався до димісії, новий уряд утворив Пілсудскі цими днями. Думають, що ця нагла зміна в головстві уряду сталася тому, що дотеперішний уряд під проводом Славека не міг дати собі ради з противними партіями. Та подають і инші причини. Пілсудскі заповів, що від тепер піде праця уряду иншим способом (системою). Як це буде — побачимо.

—o—

Буде цісар у Німеччині?

Ґазети пишуть, що в Німеччині заноситься на зміну влади. Всю владу перебере військовий диктатор (який приятель Гінденбурґа або Гінденбурґ) — а згодом мавби засісти на престолі цісар. Тим цісарем мавби стати внук бувшого цісаря Вільгельма II (син престолонаслідника).

—o—

Король в Будапешті?

Пішла чутка, що син б. цісаря Карла, Оттон, крадьки приїхав з матірю Зитою до Будапешту, щоби стати мадярським королем. Ця чутка не є певна.

—o—

Що чувати в нашім селі?

Війна горівці!

Село Бервінково косівського повіту на Гуцульщині числить всего 78 домів, положене безпосередно над Черемошом

Нарід бідний трудиться зарібком при сплавах дерева. Хтоби думав що в так маленькім селі і мови не може бути о існованню корчми. Та де там! Єсть корчма з горячими напитками Рейзі Глязберґ, єсть і друга реставрація з вишинком пива в руках християнських. Через існовання корчми нарід попадає чимраз в гіршу нужду і зубожіння, бож помимо того, що так тяжко працює, майже весь зарібок лишає в корчмі, а біятики по пяному а сварні забирають решту заробітків через судові процеси і адвокатів. Однак все має свій конець. За почином секретаря громади Мих. Лисанюка а далій начальника громади Федора Жикалека рада громадська на своїм засіданню дня 31. 5. 1930, помимо спротиву кількох радних, котрих імена покищо не подаю, може опамятаються, ухвалила перевести плебісцит проти корчми. Голосовання заряджено на 22 червня 1930 о чім повідомлено Староство в Косові і оголошено письменними оповістками як також устно коло церкви в селі. В означений день зявився секретар котрий мешкає о 16 клм. з Бервінкови в Ростоках приносячи зі собою виписані ним картки до голосовання в ціли роздання поміж управнених до відданя голосу а було їх 178. Картки передав двом членам громади, котрі в мить рознесли по домах. Голосовання малося розпочати о 12 год. чекано ще на делєгата Староства. Коли проминуло чверть на першу а делєґата не було, зарядив секретар розпочатя голосовання. Нарід поволи сходився. Голосовання замкнено о 3 год. по полудни, взяло участь 81 управнених. Решта не зявилася через аґітацію корчмаря, мовляв, не зявиться більше половина управнених і голосовання не важне.

З відданих голосів впало 80 проти всіх корчмів в громаді і за забороною всіх алькоголевих напитків, за корчмою 1 голос Вислід присутним оголошено, котрі з одушевленням вертали домів. О висліді повідомлено Староство предкладаючи всі акта, як також уряд скарбовий в Косові.

Честь і слава учасникам голосовання проти корчми. Віримо, що власть прихилиться нашому бажаню і знесе корчму, чим осушиться не одну сльозу жени і матери вдови, котрих чоловік чи син весь свій заробіток лишав в корчмі а родина жадна була кавалка кулещі.

Належить лише ще заснувати читальню «Просвіти» кооперативу то що, а гаразд і світло загляне і в наші хати.

Зазначити належить, що се перше голосовання проти корчми в нашім повіті на 44 громади!

Учасник.

———

Напасть за нізащо. Дня 26. липня в Кооперативі «Злука» в Заваловї п. Підгайці сталася подія, гідна подиву і здивовання. Місцевий комендант поліції Ґржонска, влетів до кооперативи і з лайкою та погрозами накинувся на склепаря Дмитра Кубая, за те, що той не продав його жінці масла, якого дійсно не мав, бо перед хвилею приходу його служниці, власне останнє масло продав. Страшенно розлючений Ґржонска почав кричати на бідного субєкта, товчи кулаком в ляду, викрикуючи грізно і посилаючи нас усіх за Збруч... За криком та лайкою, не дав субєктови навіть оправдатись. Списав протокол, що до цього масла,. а дальше накинувся на нього, за те, що той нібито продає сир з хробаками. Коли візваний лікар ствердив, що в сирі хробаків нема, Гржонска, розлючений вийшов. Чи не подбалаб вища влада упімнути свого Ґржонску, щоб він не накидувався на спокійних людей з лайкою, та відсиланням за «Збруч» та можеб вияснила йому як має поводитися з людьми, як сторож безпеки?

Не дуже то похвально і для субєкта, що він пішов перепрошувати паню Ґржонскову, коли він був не винний. Вкорінене рабство! Час викорінити це рабство з себе та не понижати в першу міру, української торговельної інституції, а вдругу гідности члена Української Нації. Вищі Укр. Кооперативні власти повинні повчити склепаря, як на будуче в таких випадках поступати.

Замісцевий.

Добряни, п. Стрий. Концерт в честь І. Франка. Дня 27. липня уладила молодь нашого села концерт в новім домі Т-ва «Просвіта», біля якого росте гарно обгороджений дуб І. Франка.

Промову виголосив студ. Чайківський, деклямували С. Яцівна: Вступ до „Мойсея», В. Дубинський, уч. ґімн.: «Сучасна приказка», М. Дубик, крам. кооп.: «Перший Великдень на волі». Міш. хор під упр. Д Фтомина співав; „Ой зза гори і «Надлетіли журавлі», хор. муж. (діріґ. студ. Каратницький) «Вічний революціонер», «Зазвенімо», «На добраніч». Саля повна слухачів. З нагоди того свята належить висловити признання виділові «Амат. гуртка» з А. Лесьовим як головою і заразом увагу. Іменно, краще працювати хочби й з малою горсткою працьовитих як з великою громадою лінтяїв. В «Амат. гуртку» належить перевести в діло клич: «Всі, як оден, до праці. Проч з лінивством!

Гість.

—o—

Славно молодці — Соколи!

В Соловій пов. Перемишляни основано ще в 1925 р. Т-во «Сокіл», але воно через недбальство загалу членів заснуло і спало довгих 5 літ. Аж у серпні 1929 р. взялися Микола Макогін (начальник), Іван Лемик і Олекса Крет (четарі) охочо до праці і за короткий час Сокіл як не той став. Хлопці радо відбувають вправи, а на 12 липня ц. р. приготовили величаве свято, на яке прибули Луги з Печеніі і Підсоснова. Хор з Підсоснова причинився не мало до звеличання свята. Громадяни Солови складають отсим щиру подяку сусідним Лугам і хорови за співпрацю, а старшині місцевого Сокола за вмілий провід товариством, що є таке корисне і почесне для села. Побажатиб тільки щоби запал до праці для загальної справи не остигав, а розгорявся все більше. **Громадянин.**

———

Переписка і всякі поради.

Дописувач з Воютич пов. Самбір. Допись треба писати по українськи і українським письмом, виразно, на одній сторінці паперу.

Дописувач з Шидловець. Допись без підпису — не піде.

Автор віршів з Берестечка. Вірші слабі — не підуть.

В. Т. Берестечко. Ми за других не відповідаємо. Напишіть виразно, чи Ви післали гроші до нас, чи до „Роя".

Допис з Лисович (про війта, що зрікся дороги). Напишіть щераз але підпишіться і най підпишуться свідки і муж довіря.

Авторови дописи з Солотвини. В новинці нема наведеного ні одного назвища не то провокуючих аґентів, але й провокованих Українців, — які м. и. — як пишете — уважали за відповідне зараз потім піти на «мішану» забаву в польськім Соколі. Новинку помістимо радо, як напастовані подадуть свої назвиська. Рівнож помістимо, як буде вислід розправи. В тій справі віднеслися ми й до згаданої фірми і там забезпечили нас, що згаданих аґентів — по прослідженю справи — відповідно покарають.

———

Допис. з Горохолини просимо писати звичайно а не віршом.

Допись з Перевізця. Вашу допись ми передали до Народної Канцелярії. Напишіть ще туди, може приїде котрий з наших послів.

Допосувач зі Славятина. Ціни на збіжжа й інші продукти а також на свині подаємо такі, які є у Львові. На провінції ті ціни звичайно нижчі. а часами й більші на деякі продукти, та того всего годі і неможливо містити. Містимо львівські ціни для орієнтації наших селян на провінції. Що Центросоюз повинен взяти торговлю свиньми й худобою в свої руки, це Ваша правда. Оскільки знаємо, до того Центросоюз старається дійти — але покищо є ріжні перешкоди. Про це напишемо згодом обширніще. — Точних передплатників думаємо вирівнювати й таким способом, але відразу годі все зробити й уложити. — Про відому справу напишіть нам час від часу мале звідомлення — щоби ми все знали, як справа стоїть. Не сумнівайтеся в нашу добру волю та розумійте, що є справи, на які ми не маємо великого впливу.

„Каціюс". Вірш іще за слабий. Богато московських слів.

А. К. Бодяки Озеряни. Передплата (1 зол.) буде заплачена до 15. травня 4930. Радимо купувати малі книжочки а згодом більші (головно історичні оповідання і зрозумілі наукові та господарські). Зовсім неграмотних вчіть грамоти з букваря, дістанете в кождій українській книгарні.

—o—

— **Хто надав** 18/8 в Соколові к. Стрия 3 зол. і не подав своєї адреси, зволить повідомити адміністрацію.

П. Перегінця Антона, що надав 21 8 в Станиславові 6 зол., просимо подати свою точнійшу адресу (село і почту).

—o—

Дівоча фахова школа у Львові.

Дівчата, що покінчили 4., 5., або 6. клясу всенародньої школи, можуть бути приняті до української фаходоповняючої школи при пл. Юра 5. у Львові, яку утримує Товариство „Рідна Школа".

Школа істнує вже 8 літ і кождого року виходить з неї богато свідомих українських дівчат-ремісників. Школа має концесію міністерства і дає право на визволення.

Наука триває 3 роки. Учениці з покінченою семою клясою можуть вписуватися на другий рік навчання і вже по двох роках здають кінцевий іспит, як викажуть здібність та знання шиття і крою. Наука відбувається 3 рази тижнево в пополудневих годинах. Учениці вчаться крім загально-образуючих (теоретичних) предметів таких практичних занять: крою, і шиття білля та суконь. фахових рисунків, торговельних та промислових рахунків, книговодства, товарознавства, варення і домашного господарства.

Рано термінують учениці по кравецьких, модниярських. фризієрських, трикотарських та інших робітнях. Вибір робітні залежить від учениці а також від цего, чи є вільні місця у кравецьких, або других варстатах В перших двох роках праця по робітнях безплатна, у деяких робітнях треба за науку доплатити, а в третім році спосібнійші учениці вже звичайно заробляють частинно на своє удержання. У вишуканню робітень допомагає ученицям з провінції Комітет Суспільної Опіки над Ремісничками, в склад входять також і учительки цеї школи.

В цім шкільнім році має бути відкрита у Львові також бурса для ремісничок.

Вписи до шкіл відбуваються від 29 до 31. серпня рано від 10—12 год. і попол. від 4—5 в шк. домі при пл. св. Юра ч. 5.

Вписове 6 зол. місячна оплата 3 зол. Близжих пояснень уділює Управа цеї школи в тих самих годинах.

Варто, щоби з цеї школи численно скористали дівчата бодай з поблищих підльвівських сіл.

—o—

Усяких порад уділяємо тільки точним передплатникам.

Ґраф не вдоволився знахідкою Штайна, одначе на місці експерименту казав вирити ямку. Нехай буде знак.

Покликано Красюка і ціла громадка рушила дальше. Знова пройшли кількасот метрів і зійшли в яр, що ділив Дроньську від Клину. Яром плив невеличкий потічок і на його березі Штайн затримався. Знова зачалося те саме розкладання коробок і знов та сама операція з чорною палицею.

Сим разом не лиш Красюк, але і війт Гриниш відійшов далеко від того місця.

— Ще чорта викличе отта німота — думав він.

А цікавість Дроньського і других панів зростала в міру того, як зростало напруження Штайна. І коли експеримент скінчився, Штайн не мав навіть часу висушити мокрого лиця та позбирати своїх дротів і коробок.

— Вас іст? Що є? кричав кождий і кождий хотів чути перший, що скаже Штайн.

— Великі поклади соли! Добування без перешкод!

Він не говорив більше нічого, а тільки віддихав поволи.

Що в сім ярі між Дроньською, а Клином є сіль, — міг сказати кождий чоловік і не треба було Штайна з його коробками та палицею. Вистарчало покушати воду з невеличкого потока, що плив яром, а без всякої ясновидючости можна було сказати: тут є сіль

Одначе Дронський не кушав води зі свойого потока і був вдячний Штайнови за його відкриття.

А Шнайдер зажартував: — Щасливий ґраф, від сегодня не буде змушений купувати соли.

— Егеж — додав Герр Фон Буш. — Буде своя сіль, тоді кухар зможе і чай солити. Компанія віджила.

Слідував дальший похід і нова проба Штайна. В тому місці він нічого не знайшов.

Ціла північна і західна частина Дроньської була розсліджена і комісія подалася на захід, на високорівню Суковату. В одному місці показала палиця сіль, в другому якісь смари і Штайн потрібував спочинку. Тут зробили собі пани другий сніданок.

Зі Суковатої повернули на південь. В кублі, на границі трох гір Дроньської, Суковатої та Ґрибища була сіль, а кількасот кроків від того місця, на підніжу Грибища, знайшов Штайн зложа мармору або иншого дорогого каміння. Місце зазначено ямкою.

Звідси рушив похід вверх на Грибище.

Тяжко було пробиратись у тім прастарім лісі між зваленими колодами старих ялиць та смерек. На кождому кроці лежали величезні дерева, одні спорохнілі, другі тільки що тратили свої соки, а треті ще зовсім зелені. Всі витирали піт з чола, а лиця їх були червоні, наче в вогні.

— Не можу дальше — сказав Штайн і сів на зваленій ялиці, що лежала перед ним, поперек дороги.

Всі посідали і стали отирати мокрі лиця.

— Тут пан Штайн повинен знайти золото — відзискував свій гумор Шнайдер.

— Можна сподіватись ; бо дорога до золотих скарбів все завалена страшними перешкодами — додав ґраф, що таке міг вичитати в казках Ґрімма.

— Сіст вар ! — сказав Штайн. — Се правда. Погляньте лиш кругом себе, а побачите які великі скарби тут марнуються, кілько золота пропадає марно. Що ви на се скажете ?

На се ніхто нічого не сказав.

На Грибищу, крім сего золота, що валялось кругом, віднайшов Штайн в одному місці маловартні поклади а в другому місці зацікавлена громада почула слово :

— Голь ! — Пуста !

За то тут появився незвичайно богатий полуденок з вином і иншими благами. Ні ґраф ні хто небудь другий з товариства не пригадував собі, коли ще так добре смакувала їм страва і напиток, як тепер, на цій горі. Кошики перешукано дуже точно, випорожнювано все, а порожні бутилки забирав Гриниш та обділював ними Красюка і Данила.

З Грибища рушив похід на північ в сторону Дроньської.

Зійшли в яр, перейшли через потік, що журчав між обома горами, і спинились на південному склоні Дроньської.

На сім місці почванився Гриниш знанням давнини.

— Ось тут — сказав він до ґрафа — підпалили колись опришки ліс і викурили старого пана з двора.

Сего пан Збишко не знав. Він випитував Гриниша, а потім переповів цілу історію свойому товариству.

Пани розглядались цікаво кругом, та не могли знайти слідів пожежі.

— Коли це не казка, то все таки доволі неймовірна історія — замітив Фон Буш. Сей ліс так скоро відродивсяб?

Інжінер Кляйн сказав від себе:

— Воно є зовсім можливе. Ся земля є молода і дуже живуча. На ній скоро гояться всякі рани.

Штайн заставив апарат. Слідувало кілька хвилин напруження і мовчанки, яку перервав Штайн:

— Богаті і доступні поклади міди і ртуть!

Ґраф казав зазначити місце глибокою ямкою.

А коли Федько закопав рискалем землю, то під верствою ялицевих шпильок і лісного зілля, сіріла цілком ясно груба верства попілу перемішаного з вуглям.

— То се таки правда про пожар і опришків — сказав Буш і заспокоївся.

Звідси подалася комісія на вершок гори, ідучи на північний схід. Штайн вибрав одно місце і заставив свій апарат. По короткій мовчанці лице його засяло. В відповідь на численні питання сказав:

— Є!...

— Що є? — загомоніли всі на раз.

— Ді шпурен фон Петролєвм! Сліди скальних оліїв! Нафта!

— А де вона є? — запитав ґраф недовірчиво.

— То ми ще побачим! — сказав самопевно грубий.

Звідси було вже недалеко до ґрафської палати. Зовсім виразно було чути лай одинокої у дворі собаки. Штайн почув утому в кождій частині свойого тіла, почув вовчий апетит в жолудку.

Він сказав: — На сегодня буде з нас! Альзо гайм! Додому!

ЗОЛОТЕ СЕЛО.

По обіді мав ґраф доволі часу. Він вийняв предківські папери, в яких був опис маєтку Дроньських і розложив їх перед собою на столі, поруч з пляном Сидора. Сей плян, роблений грубою рукою Сидора, виглядав так, як се видно на 65 сторінці.

Ґраф відчитував старі записки і порівнював їх з пляном. Менче-більше годилось все. Ґраф водив пальцем по пляні і пізнавав навіть місця, куди переходив нині з комісією. На лівому березі ріки, границя, зазначена червоною крейдою, годилась з описом в старих актах. Лише Клин у старих актах був зарахований, як власність ґрафів. Сидір на Клині поставив знак питання і зазначив: «Камеральний». Ґраф спинився хвилину на Клині і сказав сам до себе:

— Побачимо!

Ще в одному місці знайшов досить докладну невиразність.

Іменно на південь від посілостий ґрафа були вже землі селянські. Там був присілок Ярчуки і гора подібної назви, а потік Яр становив границю між скарбом і селом.

В старих записках стояло виразно, що та границя тягнеться потоком Яр аж до Бистриці, а далі йде Бистрицею з бігом ріки.

На пляні Сидора була невеличка зміна в користь села. Він не повів границі Яром аж до Бистриці, лише задержався на містку яких двісті кроків від гирла потока і дальшу границю повів дорогою, що ішла від містка на Яру до головного моста на ріці в село. Щойно від моста границя ішла дальше правильно руслом Бистриці. Між потоком, Бистрицею і дорогою лишався досить значний шмат землі, який після старих записок належав властиво до ґрафів, а опісля Сидорового пляну був власністю села.

Ґраф покликав інжінєра і розказав йому, в чім річ. Кляйн розглянув плян і згодився з ґрафом.

— Так; після записок цей шмат землі є ваш, а після пляну належить до села. Одначе я не юрист і не можу сказати, котрий стан є важний. Найкраще буде запитатись самого писаря, що той плян робив. Зрештою — він махнув рукою — така дрібниця...

Дроньський зазначив спірне місце на пляні і постановив зараз завтра поговорити в тій справі з Сидором. Рівнож рішив поїхати до повіту, щоби порозумітися з властями.

На другий день, в суботу, праці комісії продовжувались дальше. На разі лівий беріг ріки був розсліджений; лишалися посілости на правому березі Бистриці. Дроньський водив пальцем на пляні і визначував дорогу: з Дроньської вділ через міст під Клином на схід, де на пляні була поведена червона границя його Головатої, Кремінної та Росохи.

В такім самім порядку і в такому числі людий рушив похід у суботу на правий беріг ріки. Інжінєр з пляном у руці йшов по переду і звернув на Кремінну.

На сій горі Штайн закладав свої апарати в трьох місцях, одначе крім слідів якихсь невияснених металів не знайшов нічого.

З Кремінної перейшли на Головату.

На сій горі, подібно як на Грибищу, марнувалися великі скарби і пропадало золото, а густий, прекрасний ліс вже довгі роки чекав розумного господаря.

Інжінєр Кляйн похитав головою і подумав:

— Яких скарбів забагається ще тому чоловікови. Він готов ритись у землі, шукати Бог зна чого, а не бачить, яке добро пропадає оттут рік-річно.

Звалені столітні смереки та ялиці здавалося говорили за інжінєром:

— Беріть нас — ми золото!

Високий ліс шумів звертаючись до цих невідомих людий:

— На мене погляньте! У моїй тіні криються скарби, яких не знайдете і в нутрі землі. Заберіть моїх дідів

та прадідів та вивезіть геть, бо у їх тілі ховається смерть моя. А я вам принесу стільки золота, що вам і не снилось .

Одначе ні ґраф ні хто другий не розумів мольби старого ліса, а всю свою увагу звертав на грубого Німця і на його чорну палицю.

На Головатій знов натраплено на сліди нафти. Сі сліди були аж у трьох дісцях і як впевняв Штайн, сліди досить замітні.

— Є сліди звіря — звернув увагу Буш — деж самий звір ?

Ґраф також поставив подібне питання Штайнови, поглядаючи сумно, що лишаєсь тільки одна гора Росоха. А що, як і там знайдуться лише сліди ?

Шнайдер відгадував побоювання ґрафа. Він сказав сміючись :

— Мені здається, що крім слідів нічого більше не знайдемо і ґрафу прийдесь взятися до соли.

А коли по першій спробі на Рососі, палиця вишептала : великі поклади соли, — ціла компанія зареготалась. Очевидно крім ґрафа.

Се було в самій східній частині гори ; а гора тягнулась довгим рукавом зі сходу на захід і припирала до гостинця під селом. Лишалось найбільше три-чотири пункти, що мали рішити вартість Росохи.

На найближчім перестанку знову сліди нафти і регіт цілої компанії. Шнайдер осмілився наслідувати Штайна у відгадуванню земних богатств. Він скзаав :

— На найближчім пункті мають бути великі поклади соли.

На його слова всі засміялись.

Одначе Шнайдер помилився. На найближчій точці показала палиця сліди нафти — дуже замітні. Штайн з великим поспіхом вибирав найближчий пункт, а по його лиці можна було пізнати, що незабаром мусить віднайти розвязку сего заплутаного питання : «де звір ?»...

Зацікавлення серед присутних зростало. Штайн скоро розкладав свої коробки і чорну палицю. Сей раз він крикнув голосно :

— Чорт! Тут десь недалеко мусить бути!

Звідси кинувся на південь в сторону Шкляного і на підніжу Росохи заставив свою палицю. Ціла компанія ледви поспішала за Штайном. Тут знов були сліди нафти, але такі явні, що Штайн заявив:

— Сі сліди можна вважати вже за джерела.

Лишався ще один пункт на північно-західнім підніжу гори, між Шкляним і Головатицею, зовсім недалеко від дороги.

Сим разом Штайн вже не спішився. Він був певний, що там, в тім кутку, він крикне: «Є!» Крикне ґрімко, на цілі гори, а врадувана компанія піднесе його на руках і в відповідь крикне трикратне «урра» — так, як се нераз бувало.

Ідучи на нову позицію, він навіть сказав сам до себе:

— Напевно є! І поспішав скоро наперед. Ґраф зачув його слова і осмілився запитати:

— Вірите, що таки є?

— Так, сказав Штайн. Треба лише визначити глибину.

Він розложив скоро свої апарати. Був певний доброго висліду і лице його усміхалось. Він звернув свої окуляри на присутних, що в належнім віддаленню слідили за кождим його рухом і зацікавлення, яке вичитав на всіх лицях, його підбадьорило. Він зібрав всі сили свойого духа і тіла і переніс на одну точку своєї палиці. На лиці виступили великі каплини поту, а напруження і зацікавлення у присутніх зросло до найвищої точки. Хвилина одна, друга і третя. Нараз лице його судорожно затряслось і Штайн стративши сили, впав на землю. До нього прискочив ґраф, інжінер і другі компанійони. Штайн тяжко сапав, а на запит ґрафа лише руками розвів. Шнайдер поспішився виручити Штайна з відповіддю. Він сказав:

— Ті самі сліди!

Сим разом ніхто не засміявся. Всі були незвичайно пригноблені, а війт, хоч нічого не розумів, та мало не заплакав.

— Шкода такого доброго пана! — сказав він.

Штайн приходив до себе дуже скоро і сказав:

— Справа не є така безнадійна, як вам здається. На тім місці є не сліди, а таки значні збірники ропи, але на тисячу двісті до триста метрів в землі.

На тодішний час була це застрашаюча глибина і ропоносні жили на такій глибині вважались дійсно лише слідами, хоча сегодня не відстрашує гірників глибина тисячі шістьсот і сімсот метрів.

Інжінер осмілився замітити:

— Все таки се ніщо инше, лише сліди, і наша загадка лишаєсь нерозгаданою.

— Чому? — запитав Штайн. — Вважаю, що тепер зовсім легко відгадати положення збірників ропи.

— А се малоби бути?

— На сій долині! — показав Штайн рукою на долину, де в тіни садів ховалося село. І щоб доказати правдивість своїх міркувань він встав, взяв палицю і сказав до своїх:

— Ходіть!

Він перейшов Шкляний, минув шинок і зараз за дорогою, на Якимовім зробив спробу.

Ті, що лишились на дорозі бачили сяючого щастям Німця, який кричав голосно:

— Що я вам говорив? Пятьсот метрів!

Звідси подався в сторону Дутчаків. Компанія ішла за ним, а люди ховались по хатах і замикали за собою двері, не дивлячись, що між панами були і свої люди.

На Дутчаковім та сама чорна палиця знайшла великий ропозбір на 350 метрів!

— Ай-ей! — радів Штайн. Золоте ваше село — вуйці — і поклепав по плечу Гриниша, що навихнувся під руки. Крім слова — вуйці — Гриниш більше нічого не зрозумів.

Тут ґраф запитав Гриниша, де живе писар. Гриниш показав. Тоді ґраф просив війта, щоби той вишукав дві підводи для панів і щоби приставив їх до писаря. Там пани заждуть. Гриниш пішов в село, а Красюк мусів запровадити цілу комісію до Сидора.

Сидір був вдома і чемно прийняв ґрафа і його товариство.

Зараз таки звернувся ґраф до Сидора о пояснення в справі того шматка землі перед мостом в Межибродах.

Сидір розвів руками:

— Так було за наших батьків і так є тепер. Сей кусник належить до громади. Справа передавнена.

— Алеж сей шмат землі забраний без нашої відомости!

— Щож — для себе я не забрав! А громада — коли захоче, то зверне... Доходіть свого — говорив Сидір.

— А між селом не було таки иншої границі, лиш ріка?

— Від коли я памятаю, то в сім місці межею між двором Дроньських, а селом, є лише Бистриця.

За якийсь час показався Гриниш з підводами. Пани посідали і поїхали.

Сидір питався Гриниша, що комісія знайшла?

— А нічо! Копали під Клином і на Суку і на Дроньскій. Всюди пусто.

Сидір махнув рукою. Він знав, що Гриниш і сеголня нічого не зрозумів.

ЯК БИСТРИЦЯ ЗАГРАЄ...

В неділю вийшов Андрій з церкви і затримався на дорозі.

До нього підійшов старий Прокіп з Потоків.

— Андрію — сказав він. Чи не пітиб нам сеї ночі?

— Куди? — запитав Андрій.

— В греблю. Там зрили грядки, що Господи!

Прокіп взяв Андрія за рукав і потягнув в сторону, подальше від людий.

— Ми вже давно не ходили, — сказав він — а здалосьби.

— То й підемо!

Прокіп з Потоків був старий стрілець і Андрій радо ходив з ним в ліс, а Прокіп вже довший час не брав собі иншого товариша на дики. Він любив дякового Андрія і вже змалку заправляв його до свого ремесла. Андрій показався відважним і завзятим і не щадив себе там, де треба було виручати другого.

— Сей годиться — вважав Прокіп і вони стали нерозлучними товаришами.

— А біб — чи є? — спитав старий.

— Є! — відмовив Андрій. — Якось дєдя привезли зі Станіслава.

— То й гаразд!

— Зайдете к нам?

— Ні! Іду домів — відказав Прокіп. Лиш ти не отягайся! Приходи д мені так, щоби при перших півнях бути на Шклярівці. Десь опівночі й місяць сходить. Бувай...

— Бувайте... вклонився Андрій і пішов в хату. По обіді оглянув кріса та заготовив набої. Заніс, положив все на комірчаній вишці і вийшов у село. У вечері він пізно вернувся домів. Йому хотілось спати і хоч знав, що пізно, сказав до себе:

— Мабуть ще є час трохи проспатись... Виліз на вишку, ліг і зараз таки заснув.

Та не довго спав. Тільки що починало щось снитись, коли почув, що хтось сильно тягне його за ногу.

— Се не сон — подумав Андрій і підвівся; протер очі і почув Прокопів голос:

— Ей, синашу, за довго ти висипляєшся.

Андрій скоро зібрався, взяв рушницю і зліз по драбині на землю. Зза Росохи якраз показувався місяць.

Зараз таки звернули праворуч, йшли якийсь час дорогою, потім зійшли на стежку через попову долину в сторону Шклярівки. Небо було погідне, а місяць, що піднявся на добру коцюбу понад Росохою освітлював блідим промінням і стежку і цілу долину.

Прокіп звернувся до Андрія і хотів щось сказати; нараз сильний вітер з гір зашумів долиною Бистриці,

вдарив Прокопа в лице, в груди, так сильно, що цей не міг і язиком повернути. Старий відвернувся на бік:

— Агій! — сказав він.

Вітер шумів і дальше, здержував їх в ході та рвав з голови крисані. Одначе і Андрій і Прокіп змагалися завзято з вихром і йшли вперід.

Се трівало не довго. За хвилю почули, що буря була вже далеко за ними. Трясла ще селом, шелестіла в саду на Писарівці і пропала з филями ріки далеко за Клином.

Прокіп став і заслухався.

— Мой, се не богове! — сказав він до Андрія.

— Що? — спитав Андрій.

— Чи чуєш Бистрицю?

Андрій насторожився...

— Мовчить! — сказав по хвилі.

— Мовчить?! Мені, бач, здавалось, що не дочуваю. Мовчить... протягнув якось дивно і пустився дальше; Андрій слідував за ним.

Стежка підіймалась в гору і перші ялиці Шклярівки були вже недалеко.

В тій хвилині знов сильний вітер, наче пес, що зірвався з припони, зашумів долиною Бистриці, та Андрій і Прокіп були вже в затишку під Шклярівкою і лиш чули, як вигравала буря долиною, як трясла верхами Шклярівки і вивертала столітні ялиці. І знову стишилось, а Бистриця і сей раз мовчала, а Прокіп і Андрій даремно напружували свій слух. Не чути було її веселого, живого шуму. Наче завмерла... Прокіп похитав головою...

— Се лиха ворожба — отта її мовчанка, — сказав.

— Чи не вернутись нам — коли таке, — звернувся Андрій до Прокіпа.

— Е — нехай Господь звертає куди инде. Думаєш, — коли лихо нас чекає на Шклярівці чи в греблі, то воно не знайде мене чи тебе і вдома на печі? Знайде!

Андрій заспокоївся і вони пішли Шклярівкою.

Той сам вихор з полонин шумів від часу до часу

рікою, тряс верхами гір та колихав старим лісом, аж лячно було.

— Небезпечно робиться — завважив Прокіп, побачивши, як десять кроків перед ними зашуміла раптом висока ялиця і з тріскотом звалилася на землю. Аж гора застогнала.

— Хвалити Господа, що вже недалеко до краю, — сказав Андрій, а голос його був рівний; видко було, що леґінь привик вже до страхіть ночі.

В трийцяти кроках кінчався смерічаний ліс, а починались кострубаті корчі бучини. Оттою бучиною зійшли оба стрільці аж у греблю.

— Хвалити Господа — сказав Прокіп і сів на узлісі. Андрій також присів, вони вийняли свої люльки і закурили.

* *
*

— Ха-ха-ха — сміявся дяків син. Мабуть сим разом Бистриця ворожила на удачу!

Він не відводив очий від двох диків, що лежали на землі і стікали крівю.

На се Прокіп похитав головою. — Бистриця не здурить!

Він вийми в ножа, розпоров одного і другого дика, вичистив їх і травою отер рештки крови. Потім вибрав собі менчого, звязав передні ноги з задніми і сказав:

— Тепер на плече і додому!

Так само зробив і Андрій. Забрали свою добичу на плечі і подались тою самою дорогою домів. В одному місці на Шклярівці повернув Прокіп праворуч і пішов у свої Потоки. Андрій пішов прямо. Коли зійшов під гору, почув, як буря шуміла понад рікою, а коли вийшов на рівнину, вихор бив його в плечі і майже ніс вперід, домів.

На дворі починало добре сіріти.

Сонце зійшло якось червоно і за короткий час сховалося за хмари. Вітер з полонин віяв тепер безперестанку і вже не мож було розібрати, чи мовчить чи грає Бистриця. За то можна було бачити, як

на Грибищу одна по другій вивертались висока ялиця і зі стогоном падала на землю.

На високому березі ріки стояли від непамятних часів дві ялиці. Одна при другій мов сестри. Буря взяла їх у свої обійми, повернула ними кілька разів наче у танцю, а потім кинула з гори в ріку. Вони падаючи, вивернули старого бука, кілька молодих смерічок, що росли коло самого моста і разом з ними лягли поперек ріки, зараз за мостом. За ялицями посипалась частина берега в ріку; наче неня за добрими дітьми.

В тому місці, коло цвинтаря ріка була вузька. Молоді смереки і бук лягли на дно, ялиці приложили їх, а беріг, що звалився в ріку, засипав майже ціле її корито, на просторі близько десяти метрів, по сім боці моста. Повстала гать, що вода лиш з трудом поволи могла пробиратись.

У дяковому саду затріщала велика гиля старої груші і впала на яблуню, ламаючи її верх. Дмитро вийшов, поглянув і мало не заплакав. В сій хвилині побачив, як висока ялиця полетіла зі шумом з Грибища в Бистрицю, а за ялицею вслід посипався беріг.

— Господи — то сила — подумав Дмитро. — Метає ялицею мов стеблиною.

Буря втихла, а хмари, що їх вітер наніс, стояли якийсь час над горами. Потім пішов дощ. Раптовий, густий, що води стали.

Дмитро був у хаті і збирався морщити Андрієвині нові постоли. Хлопці були в коморі, а тета Маруня сиділа при вікні та оглядала зношене білля. На грядки не підеш, бо дощ, — то треба дещо направити. Вона зсукала нитку і сягнула по віск, що лежав на вікні. Нараз крикнула:

— Ади — Митре, яка вода!

Дмитро підійшов до вікна.

— Ей — Господи, се щось не добре! — сказав.

Він надів на себе свитину і вийшов на двір. Подвірям, городцем, садом плила скоро жовта, каламутна вода. Дмитро пустився на дорогу; підійшов і зу-

мівся. Широка дорога, виглядала наче ріка. Тут пінились і котились бистрі хвилі, що вирізами вдирались на долину, в село, що лежало ліворуч дороги. Глянув Дмитро на право і побачив, що ціла попова долина аж до Шклярівки залита водою і Бистриця не мала вже у тому місці берега. А дощ лляв дальше, мов з відра.

Не думаючи довго, Дмитро перейшов скоро через дорогу, бродючи по коліна в воді, прибіг до дзвінниці і задзвонив.

Спасайтесь !...

Після цього негайно вернув у хату. Сини були в світлиці і питаючо глянули на батька. Тета Маруня плакала.

— Збирайте усе швиденько в верети та мішки і виносіть на той бік під церкву. А ви, тето, не плачте, а вибирайте з печі горшки. Та лиш сі повні, щоби наш полуденок не пропав!

Голос Дмитра був спокійний, майже жартівливий. Тета і перестала плакати. Сам Дмитро взяв одну верету з всяким добром на плечі, сини забрали також, що було, і пішли за батьком. Під церквою все залишили і вернулись. Тета Маруня збирала свої горщики, ложки та миски в мішок. Дмитро оглянувся кругом; в хаті було пусто.

— Тепер в комору! — сказав і всі три подалися туди.

В коморі було богато всякої всячини і вони кілька разів мусіли вертатись. Вкінці і тут опорожніло і Дмитро вийшов з комори та запер за собою двері. Тоді зайшов ще до хати.

Тети Маруні вже не було, а в просторій світлиці було тихо і пусто і сумно, як тоді, того страшного вечера, коли то Дмитро застав Настю, свою ґаздиню на долівці. Стала Дмитрови та нещасна хвилина перед очима, затряслась душа і до очий тиснулися сльози. Він перехрестився тричі, потім впав на коліна і тричі поцілував те місце. Глянув на образи і прошептав, як тоді: — Господи, ти хрест свій положив на мене — дайже силу його нести!

І в тій хвилині пригадав собі щось... Він підійшов скоро до великого образа і вийняв звідтіль невеличкий звиток паперів у хустині. Він сховав звиток за пазуху, а образ здіймив зі стіни, поцілував і забрав з собою. Тоді ще раз перехрестився і вийшов з хати, запираючи за собою двері.

— Господи, кріпи мене духом своїм — шептав і чув, що тяжко йому, начеби в останнє переступав сі пороги.

Через високий поріг вже лилась до сіний вода. Замикаючи сінні двері, почув, що під повіткою заскавулів пес.

— За сего забули — сказав Дмитро; пішов під повітку і спустив великого пса з ланцюха. Тоді подався під церкву. Та лиш поставив великий образ, як нова думка потрясла ним:

— Дітоньки! — крикнув він — ще пчілка!

Тоді ще раз кинулися всі три у свій сад, в те місце де стояла Дмитрова пасіка. Кождий брав по одному вулику і виносив аж у сад о. Романа, за церкву. Коли останній вулик був в безпечному місці, Дмитро зітхнув:

— Нехай дієсь воля Божа!...

Під церквою застав вже богато народа, бо стара церковця стояла на горбі і хоть бували повіні, то вода сюди не досягала. Люди зносили своє добро і складали його то під церквою, то в дзвінниці, то будинках о. Романа. Сюди збіглись і Потічани, а що їм повінь не загрожувала, то помагали ратуватись тим, що їх хати стояли вже в воді. І о. Роман вийшов до своїх людий, забирав мокрих дітий до себе і казав відчинити церкву, щоби нарід не стояв на дощі.

Одначе на лицях сего мокрого люду не можна було вичитати горя. Вони зносили своє невеличке майно, складали його в сухе місце і знова вертались до своїх хатів. Вертали, бо кождий щось забув і звичайно була се така маловажна річ, що неодин сам сміявся з себе і другі сміялись з нього. Крім тети Маруні ніхто більше тут не плакав.

Надійшов Савюк і кинув невеличке міща зі своїм добром на землю.

— Мені — заговорив він — лишилося ще хату перенести і вже булоби все.

— А ти її, Савюче, привяжи до вориння, то не втече — засміявся Дедюк і розвеселив цілу громадку людий.

— А що думаєш — треба йти та привязати — відказав Савюк.

В тій хвилині в його мішку замявчав кіт і почав добуватись на світ Божий. Знов усі зареготались.

— Він певно в чийомусь мішку миш занюхав — жартував Дедюк.

— Або у твоїх бесагах сало — відмовив Савюк і засміявся.

Дяк звернувся до своїх синів:

— Збігайте-но, діти, — сказав — до Гнатючки. Там діти дрібні і вона недужа — недасть ради. Поможіть їй.

Оба хлопці побігли до Гнатючки; там помогли їй забрати невеличке добро, забрали малі діти на руки і перенесли під церкву.

А дощ не уймався і люди мокрі до нитки, тряслися від холоду. Дмитро підійшов до своїх хлопців, що сині від студіни стояли між своїми товаришами.

В церкві показався Сидір і зійшовся з Дмитром.

— Ти що думаєш дальше робити? — запитав.

— Підождати — відповів Дмитро. — До вечера вода збіжить і вернемо до хати.

— То собі вибий з голови, мій друже! Се лише починається — а гибіти осьде не раджу і таки не смій. Забирай, що твоє і рушай до мене. Ще можна сяко-тако пройти, а на мойому боці води нема і не сподіюсь, бо Шкляним збігає в Бистрицю. В мене пересидиш лиху годину.

І старий Прокіп з Потік приступив до Дмитра.

— Ти, Дмитре, не трясись і не жди погоди, а збирай лашки та гайда до мене. Сего в церкві не пересидиш!

До складу і прикладу.

ЧИСЛО СТО.

Загадав я відвідати друзяку Матія, був цікавий, як живе там старий заведія.

А то було ще раненько, один день по Спасі, бачу стоять в загороді Матієві «ласі».

Такі чисті, мов скупались, тепер подоєні, а ціле подвіря й сіни чисто заметені.

А та хатка, мов палатка, немов великодна, Матіїха непорядку терпіти негодна.

Входжу в хату — «Слава Богу!» — з Матієм звитався. — «Яке щастя! Я давно вже з вами не видався!»

Матіїсі даю руку. — «Просимо сідати, — привитайтесь, діти, гречно, гість прийшов до хати!»

Вперед біжить малий хлопчик в білій сорочині, за ним Катря, мов ягідка, оченятка сині.

Такі гарні, як дві цвітки з райського городу, що є краще, як ті діти вкраїнського роду?...

Матій сидить коло столу, місце мені робить, дивлюсь, а він у мищниці кришки якісь дробить.

— Що робите, приятелю, якусь дивну страву? А що то на столі бачу всю «Народню Справу»?

— Це бачите — друже Иване, клей приготовляю, нині ту свою газету в книгу оправляю.

— Бо вже вийшло число сотне, то не легка штука! А яка тут у тих числах велика наука!

— Ту науку я черпаю, мов цілющу воду, з нею я минув щасливо не одну пригоду.

— З неї щиро користають моя жінка й діти, в неї вчаться, як нам жити, аби не терпіти.

— Аби того нетерпіти, що зле і шкідливе, але аби те придбати, що добре й щасливе.

— Відколи у нас гостює ця гостя богата, від тоді повеселіла моя скромна хата.

— Тож я її оправляю у велику книжку, щоби з її порад добрих не згубити й кришку.

А я кажу: — Гарно, друже, гарно поступаєш, що ті чорні рядки любиш і все їх читаєш.

— Коби всі це розуміли й черпали науку, то ми скоро біді і нужді втялиб праву руку.

— А потому втялиб ліву — отобулаб штука штука, якби біда заридала, що вона безрука!

— Дайже Боже, тобі, друже, ще того діждати, щоби ще і число тисяч ґазети читати.

— Щоб читати й веселитись разом з діточками, у веселії години, ліпшими часами.

Потім мене погостили, чим хата богата, й попращав я Матіїху й Матія, мов брата.

Всі за мною чемно вийшли з білої хатини, а тут іде на подвіря гора конюшини.

То Василь, юнак найстарший, вже працював з рана, гарний хлопець, таких нема в цісаря ні в пана.

— З добром, пане Сорокатий, до мене сміється. — Я вповні вас переходжу, най добре ведеться!

— Най і тобі добро буде, козаче коханий, щоб діждав ти часів кращих і був отаманом!

— Та як будеш отаманом, не смій забувати, що тобі це пророкнині.

Іван Сорокатий

588 запомог по 120 золотих.

на суму 70·560 золотих

Кому признаємо дальші запомоги від 581-ої до 588-ої?

581. Никифорчук Михайло, Котиківка пов. Городенка, корова впала 27. червня 1930.

582. Івасиків Стефан, Синевідсько вижне, пов. Сколє, корова впала 12. серпня 1930.

583. Данчевський Теодор, Надітичі, поч. Пісочна, пов. Жидачів, ялівка впала 11. серпня 1930.

584. Турок Іван, Голобутів, Стрий, корова впала 10. серпня 1930.

585. Андрійчук Анастазия, Бабинці, поч. Кривче н. Дністр. пов. Борщів, ялівка впала 27. липня 1930.

586. Стецьків Микола, Ріпчиці поч. Мединичі, пов. Дрогобич, корова впала 18. серпня 1930.

587. Дуда Петро, Підзвіринець, почта Комарно, пов. Рудки, корова впала 17. серпня 1930.

588. Вірт Василь, Синевідсько вижне, пов. Сколє, корова впала 21. серпня 1930.

Увага: Запомоги — по стягненню цілорічної передплати — вишлемо на руки мужів довіря до 14 днів від дня оголошення, оскільки до того часу не дійде до нашого відома яка важна причина, що моглаби спонукати нас поновно доходити правдивости випадку або відкликати котру з тих признаних запомог

Кому не можемо признати запомоги?

Ничай Михайло, Завишня пов. Сокаль, корова впала 10. серпня, 1930. а передплату мав заплачену лише до 30 липня. Дальшу передплату відновив аж 7. серпня 1930 т. зн. минуло тільки 3 дні від віднови передплати, а повинно минути щонайменше місяць.

Дишкант Василь, Тудорковичі-Шихтори пов. Сокаль, корова впала 6. серпня 1930, а передплату з якою залягав від 15. травня відновив аж 13. серпня 1930, — то є по випадку.

Малик Василь, Яйківці, пов. Жидачів, живу корову, що зломала ногу, продав різникови за 170 зол. на заріз, а за продані корови допомоги не признаємо.

Боднар Павло, Жабинь, Поморяни, передплату мав заплачену до 30. червня. Дальшу передплату прислав 16. липня, а корова впала 13. серпня отже в день випадку від відновлення передплати не минув ще місяць.

— Відновлюйте на час передплату!

ПОДЯКИ.

Дальші подяки за отримані запомоги прислали слідуючі запоможені передплатники: Андрей Семенович Теклівка пов. Костопіль (прислав за те 5 зол. на Украін. Інвалідів), Гр. Захарко, Піддубці, пов. Рава руська. Мих. Ґерула (м. довіря) Жидачів пов. Городенка, Мих. Майданюк Мшанець пов. Тернопіль (через м. д. Долганя Якова).

—o—

НАШІ АМАТОРИ

Це є Аматорський Гурток при Читальні „Просвіти“ в Блюдниках коло Галича. Заснований в 1926 році невтомно працює дотепер, даючи численні представлення в Блюдниках і в сусідних селах (Тукасівці Тетерівці). Своїми виставами причинився гурток дуже до освідомлення народу, а крім того зібрав і чималі прибутки, що разом з датками членів читальні, уможливили в 1928 році вибудували Театральний Дім, де примістилася й читальня, а татож вималювано декорації, закуплено ґардеробу і иньші потрібні речі Славно, аматори з Блюдник! Працюйте далі для свідомости і добра рідного народу.

Лік проти сухіт.

Конґрес лікарів у столиці Норвеґії, Осльо, признав, що найліпшим ліком проти сухіт (туберкульоза) є щіплення сировиці Кальмета-Кверіна. Завдяки цему лікови людство небаром перестане хорувати на сухоти. Цей лік уже защіплено 300 тисячам люда у Франції.

—o—

Ремісники борються за податкові полекші.

Львівські ремісники відбули недавно свої наради і дуже нарікали на великі податкові тягарі, під якими угинається ремесло. Ухвалили уложити меморіял до міністерства промислу й торговлі й просити о полекшу для ремесла.

—o—

Пальці і пястук.

2. лист із Волині.

— Чому це ціни на все те, що продукує селянин, як збіжжа, свині, городина, падають, а ціни на фабричні продукти, як скіра, матеріяли, залізні вироби, тримаються на місці? — питається мене один селянин.

— Бо, — кажу йому, — коли хтось якусь річ тримає пальцем, то ця річ може в нього впасти, а як тримає пятьма пальцями, то може її втримати.

Мій селянин подивився на мене підозріло, чи часом я не кепкую з нього, хоча добре знав, що зо мною цього не трапляється.

— Ви краще, — просить, — скажіть так, щоб я зрозумів.

— А хібаж незрозуміло, що коли хочете, що в вас відро з водою не впало, то треба тримати його не одним пальцем, а пятьма?

— Це то зрозуміло, але до чого це ви кажете?

— Кажу до цін. Тримайте їх всіма пальцями, то не будуть падати.

І я показав йому руку.

— Бачите: пальці не кожний окремо, а звязані між собою в одну руку. А коли треба, то з них можна зробити й добрий пястук. Чогож ви селяне не тримаєте своїх цін усі разом, як пальці руки? Чому не складете їх у пястук, коли ці ціни треба оборонити? Чому ви, селяне, не зеднаетеся, в міцну руку та в такий пястук? Ви неначе ці порозрізані пальці. Кожний з вас, як той окремий палець, хотів би втримати ціну від упадку, через те вони й падають. А колиб ви всі обєдналися та сказалиб: "Не продамо дешевше", або якби продали гуртом тому, хто дасть найбільше, то ціни й не падалиб.

Селянини задумався.

— А чому ціни на товари не падають?

— Бо всі ті, що коло цих товарів працюють, обєдналися. Всі робітники й ремісники обєднані в професійні союзи й міцно боронять своєї заробітної платні. Робітники самі назначують собі платню через свої союзи, і через те ціна на товари не може дуже зменшуватися. Обєдналися також і фабриканти, і гуртовники, і склепарі й ті, що працюють у склепах. Обєднані й всі ті, що скуповують у нас збіжжа, яйця, свині, худобу й т. д. Обєднуються вони для того, щоб платити селянинові як мога менше.

— Значить, усі обєдналися проти селянина — і робітники, і фабриканти, і торговці, і скупщики нашого добра? І лише ми, селяне, не обєднані?

Так. Вони всі один великий пястук, а ви, кожний з окрема, один слабий палець. Через те платите за все дорого, а продаєте дешево. Бо одним пальцем не оборонитеся. Гуртуйтеся в орґанізаціях і витворюйте свій селянський пястук.

В. Островський
в Луцьку

—o—

А. Лемко гірший?
(Лемківським говором).

Повідають дуже і пишуть о війні.... але з палюнком*). Деси на сході в наших братів голосують, жеби не буво в селі коршми. Мало, помалу наш бідний поневолений нарід одмітує от себе тоту отруту, котра нищить так дуже і його здравя і кишеню.

І наші бідни Лемки зачинають помалу розуміти, яку шкоду робить палюнка на їх кишенях. Перше прийшли хрестини, весіля, погріб або що інше, треба було їхати до міста і купувати оковитку. На тото треба було видати стівку-дви а часом і три. Люде ся попили сьпівали але не свої пісьні, но, і не обишлося без битки.

Од якогоси часу стало іначе. Люде без голосуваня перестали пити. Було тепер весіля в Ростічках коло Санча у С. Копильчака і як мислите? була палюнка? Та де! І обишлося. Взяв ґазди вина яблочного, люде мали його дост і не попилися і не билися і барз їм ся то удало**). Хвалятьси того весіля і кажуть, же вшитки тепер так будут робити. Нікого не боліла голова ані в середині від палюнки ані зверха від битки. А домів всі розишли ся здрави і весели. — Жеби так всі ґаздове Лемки, котри справують яку гостину, так робили, напевно були би богатиш і ліпше би ся їм вело. Стали би на ноги і не дали би ся хоцкому поневерати. Треба би іщи, жеби ся навчили своїх пісень-сьпіванок сьпівати а не баламутилися якимиси іншими.

З. Лемків.

*) Горівкою. **) Подобалося.

З українського фонду Воєнних Вдів і сиріт

Український Фонд Воєнних Вдів і сиріт виплатив зі своїх фондів в місяці червні цего року 95 вдовам і сиротам запомоги по 10 золотих. Просьб надійшло понад 250, але Товариство не було в силі задоволити всіх і вибрало тільки 95 найбільше потребуючих, що примирають з нужди, то є тих, що взагалі не мають жадного майна, або немають більше, як пів морґа ґрунту. Товариство взиває свідомих людий, щоби жертвували датки на Українські воєнні вдови і сироти, аби могло помогти й тим, що мають понад пів морґа поля майна. Досі на ту ціль жертвували тільки наші еміґранти в Америці та по троха деякі оо. пароxи й Церкви східно-галицьких Епархій, за що Товариство в імени запоможених вдів і сиріт складає їм щиру подяку. Виділ Товариства просить ті вдови і сироти, що вже вислали просьби, аби не поновляли просьб й даремно не витрачувалися на почту, бо Товариство знає їх потреби і як тільки збере фонди з добровільних жертв, уділить по змозі й иншим хоч маленьку поміч. (Під звітами й відозвами підписані: Іван Рудницький, голова й Семен Український, секретар Товариства).

Живцем похоронені.

Кілька французьких лікарів, які є рівночасно послами, внесли до парляменту проєкт нового закона, що мавби стерегти, аби на будуче не траплялися випадки, що ховають людий лише з вигляду мертвих. Ті лікарі доказали на основі численних випадків, що у Франції пересічно із 500 мерців — оден є похоронений живцем, в летарґу. Летарґ це дуже твердий і глибокий сон, цілковито подібний до смерти; в той сон попадають часом схоровані чи взагалі дуже ослаблені люди і були випадки що такий хорий лежав в летарґу кілька тижнів або й місяців (коли лікарі завчасу на тім пізналися), а потому пробуджувався і жив ще довгі роки. Були однак і такі випадки що такого хорого вважали мертвим і похоронили його, а він в гробі пробуджувався і вмирав уже направду страшною смертю від удушення в могилі. Ось і недавно писали ґазети що в одній заграничній місцевости отворено оден гріб в кілька днів по похороненню там покійника. Гріб отворила судова лікарська комісія для переведення секції, бо було підозріння, що того покійника хтось отруїв. По отворенню домовини показався всім присутним страшний вид: Небіщик, якого поховано випростованого в трупі, з руками схрещеними на хрудях, лежав тепер страшенно скорчений, руки були погризені до кости, а на лиці закамянів вираз нелюдського жаху й одчаю. На цей вид богато глядачів зімліло. Було очевидне, що того нещасного похоронено в летарґу і що він в могилі пробудився і сконав серед страшних мук.

Летарґ доволі тяжко відріжнити від смерти; можна розріжнити хиба по тім, що тіло такого ніби мерця в летарґу зовсім не гниє, як от тіло направду помершого. Згадані лікарі запропонували, аби парлямент ухвалив такий закон, що наказуваби, аби кождого мертця добре оглянув лікар перед похоронами, а по ствердженню смерти мавби лікар ще на всякий випадок вштрикнути сильної отрути, аби мати цілковиту певність, що мерлець є забезпечений перед муками і поновною смертю в могилі.

—o—

Заопікуймося нашими робітниками у Франції

У Франції перебуває тепер на роботах коло 100 тисяч українських робітників. Вони розкидані по фабриках, копальнях та фільварках цілої Франції, тож богато їх нераз цілими тижнями й місяцями не чує рідної мови. Через те богато наших людий там марнується і відчужується від свого народу.

Щоби тому запобігти. заложили свідоміщі тамошні наші робітники товариство „Просвіту" і відчинили при ній бібліотеку-випозичальню «Українська книжка у Франції», але ця бібліотека не має за що купити більшу скількість книжок і ґазет для розділу між наше робітництво.

Тому то виділ того товариства звертається до усіх українських товариств і поодиноких громадян в краю з горячою просьбою підпомогти його книжками й ґазетами.

Кождий Українець, кожде наше товариство в краю повинно зібрати усі зайві, менше потрібні книжки, журнали й ґазети і вислати їх згаданій вище бібліотеці. Засібніщі Т-ва і громадяни повинні би купити і вислати по кілька чи кільканацять книжок. Усі посилки слати на адресу: **France**, Bibliotegne Circulation „Ukrainśka Knyjka an France" pour A. Sopilnyck d cite du Bouye, rue Monge Vesines Chalette (Loiret) par Montargis.

Крім того повинніби висилкою книжок і ґазет до Франції і зайнятися також тутешні свояки знайомі і приятелі еміґрантів з тих місцевостей, відки походять еміґранти.

Треба також тямити, що наші еміґранти у Франції уже богато гроший прислали на ріжні народні цілі в краю, тому забувати за них булоби ознакою великої байдужности і несвідомости.

Господарські справи

Др. Д. Миколаєвич.

Дифтерія дробу і її лічення.

Хоч ця наука зветься дифтерією, то мимо того не є вона те саме, що дифтерія у дітий, а названо її задля подібних обявів, як при дифтерії дітий. Але треба зазначити, що в малій мірі є вона переносна також на людий та треба завсігди таки бути обережним.

Недуга ця обявляється тим, що кури (чи інший дріб) сумують, не хочуть їсти, стоять або сидять по кутках з настобурченим пірям та зі спущеними крилами, пчихають та видають дивні тони (носом) подібні до свисту. Нераз дістають також під очима опухи, а коли таким птицям заглянути в дзюб та горло, то бачимо на їх слизній болоні жовті налети подібні до моху, який нераз покриває кору дерев. Недуга тріває ріжно — одні кури гинуть до 2-4-ох днів, у інших знова тріває 4 до 8-ох тижнів і в більшій части випадків кінчиться смертю.

Лічення є тим успішнійше, чим скорше його переводиться. Тому однак, що обяви не все є на віддаль виразні, треба в кождім підозрілім випадку курку злапати і глянути їй в дзюб та горло, чи не має згаданих жовтих налетів. По ствердженню недуги треба здорові кури відкремити від хорих, а щоби на собі не перенесли заразків недуги, кожду з них злапати і для відзаразнення її ноги та живіт замочити в 1-2-процентовім розчині креоліни і щойно після впустити до чистого курника, чи іншого будинку. Крім цего треба кілька разів на день відзаразнювати дзюб і горло, прочищуючи його гусячим або курячим пером, намоченим в 1-процентовім розчині борового квасу, 10-процентовім воднім розчині ґліцерини або навіть 1-процентовім розчині креоліни. Коли очі виказують хочби найменші зміни, треба їх також кілька разів на день промивати вище наведеним розчином борового квасу. До пиття додавати курам до звичайної води зеленого каміння (вітріолю заліза), беручи його 1 декаґрам на літру води. Коли хтось не має расові кури, на котрих йому залежить, то ліпше не гаяти часу і удатися також до вет. лікаря за осібними рецептами. Кури тяжко хорі, у яких не видно поліпшення, найліпше убивати, щоби не заражувати курий здорових, і сейчас глибоко їх закопати, щоби також по убиттю не мали до них доступу другі кури. Як хтось не хоче ліченням бавитися і волить курку зарізати, то мусить усунути всі змінені знаряди, передовсім серце, легені, печінку, шлунок та кишки, а мясо споживати добре заварене або спечене.

Не менше важним є охорона курий перед зараженням. Найчастійше набувають кури цю недугу на ярмарках та ріжних виставах дробу, де стикаються так з ріжними курми, як і з людьми, які мали до діла з хорими курми. Тому то по привезенню з ярмарку повинно ся такі кури 2 тижні держати осібно, щоби вони не мали нагоди заразити другі кури. Подібно треба поступати і з новонабутими курми, держачи їх 2 тижні зовсім осібно від своїх курий. По кождім занедужанню треба велику увагу звернути і на курник та докладно його відзаразнити, зливаючи 3-процентовим розчином креоліни, 2-3-кратно доліжку, стіни, стелю, двері, сідала, всі посуди і знаряди, щоби не остало навіть найменшого сухого місця. Таке відзаразнення курника хоронить нас перед занедужаннями курий в будучности.

Увага: 1-процентовий розчин креоліни чи чого иншого значить на сто частий води 1 часть креоліни чи чого иншого, — приміром на 1 літру води сотну часть літри креоліни (около 10 ґрамів). 2-процентовий розчин значить — на літру води 2 дека (20 ґрамів) креоліни чи чого иншого. 10-процентовий розчин ґліцерини значить примір. літра води з 10 декаґрами ґліцерини і т. д.

—o—

Про годівлю свиний

Годівля свиний була колись важним джерелом прибутків наших селянських господарств. Багато свиний вивозилося за границю. З року на рік цей вивіз обмежується, бо по війні у всіх краях стали пильно дбати над піднесенням годівлі свиний так, щоби не потрібно було спроваджувати. З обмеженням вивозу за кордон впали і ціни на беґроги. Повстали в краю великі різні (беконярні), які вивозять тепер биті свині «бекони». Однак беконярні мусять мати одноцілий матеріял, що до віку свині не старші року, ваги 80—100 кґ. Солонина мусить бути приблизно на цілім тілі однаково груба не грубша двох пальців. Коли свиня вгодована так, що відповідає всім вимогам, тоді за неї платять вищу ціну, чим за звичайні наші ярмарочні свині. Бекони першої, а бодай другої кляси можна вигодувати, але треба вміти годувати, та уживати до годівлі такі свині, що скоро ростуть і мають таку форму, (вид), яка для беконів є найбільше бажана. Свиня має бути довга, сильно розвинений хребет і горішні части тіла, малий і рівний живіт.

Поширилося думка, що найкращий матеріял для годівлі на бекони це йоркшири. Беконярні однак стверджують, що між всіми расами і нерасовими свиньми є бекони першої середньої і послідної якости. З цього видно, що найважніщим засобом вигодувати бекони доброї якости є сама годівля і то вже від поросят почавши.

Тут потрібно, щоби селяни гуртувалися в кружки «Сільського Господаря», закладали при них секції годівлі і плекання свиний, а «Сільський Господар» повчить, що треба робити, щоби годівля свиний нашим селянам поплачувалася.

Поступові селяни, які читають господарські часописи, запитують дуже часто, де можна набути расові свині. Купувати одному господареви або і кількох расові свині і годувати їх давним способом, уважаємо зайвою витратою гроша. Коли не зміняємо способу самої годівлі і залишаємо на далі наші темні, брудні хліви, то краще залишитися таки при наших нерасових свинях, які таку годівлю видержать.

Купно расових свиний має ціль тоді, коли господар має намір занятися годівлею розплодового матеріялу. До цього потрібно годувати більшу кількість, щоби годівля оплатилася. Колиж це не може зробити оден господар, повинно цим занятися кількох і створити при кружку «Сільського Господаря» згадану Секцію і на один взірець годувати. Така орґанізована праця може скоро годівлю наших свиний поправити.

Досі таких зародових хлієнь є дуже мало, тому і годівельний матеріял є доволі дорогий. Годівля свиний у нас ще не використана як слід. Вмілою годівлею ми збільшилиби прибутки щонайменче о половину більше, чим це тепер.

Ми мусимо числитися з тим, що вивіз живих свиний і надалі буде утруднений, тому мусимо подбати, щоби ми збували наші свині таки в краю. Ми вивозили свині, але за те спроваджували і спроваджуємо в далеко більшій кількості американське сало, вудженину, ковбаси і т. п. Деякі наші кооперативи це питання розвязали, потрібно лише цю справу як слід зорґанізувати і по фаховому повести.

Хлівні йоркширської раси мають:
1) Маєток Станиславівського Епископства в Ляхівцях, почта Богородчани, (писати до Управи).
2) П. Байґерт — маєток ґрек.-кат. Консисторії Цвітова к. Бучача.
3) Мирон Луцький — Янчин коло Перемишлян.

—o—

Ще перед початком цього шкільного року багато батьків вагається, куди і до яких шкіл післати свої діти. — Для легкого й правильного вирішення цього дуже важного питання може служити порадник для батьків і молоді під над „Фахові Школи“, виданий Головною Управою „Рідної Школи“ у Львові. Ціна 60 сот.

Зливи й сніги в Чехословаччині

Минулого тижня навістили Чехію зливні дощі. Ріки повиливали і на   богато шкід. В горах Судетах і в чеських Татрах упали сніги і постуденіло аж до ожеледи.

Множіть садовину!

Коли уважно підрахувати, то жадна господарська галузь не поплачується так добре, як садівництво. Візьмім наприклад такий город, на котрім господар рідко посадив собі рядами щепи. З дерев має він одну користь. З ягодових корчів, котрі насадив помежи щепи має другу користь.

Мимо сего город остав надальше городом. Бо доки щепи малі, оре він помежи рядами загони, на котрих плекає городовину, і має третю користь. А як щепи розрослись і затінюють загони, залишає оране і засіває люцерну, котра дає богато здорової паші для молочних коров. А це також є поплатне.

А додаймо ще те, що садовина має все високу ціну і легко її збути, то повинні ми з охотою взятись до множення садів.

Однак трафляються ще люди, котрі говорять, що не оплатиться щеп садити, бо на будуче садовина буде таніти тому, що тепер много людий розмножує сади. — Се є чиста неправда. Перед кількадесяти роками були також такі, що такою неправдою грішили. І тому тепер у нас брак садів. А всі ринки і торги та склепи по наших містах заповнені або чужими заграничними овочами або з панських чужих дворів. Натомість люди управляють на продаж менше цінну городину: біб, горох, цибулю, огірки і т. д. і засипують тим товаром ціле місто. Буває: вивезе господар такого товару до міста, то стоїть майже цілий день, нім трохи продасть, а решту везе назад до дому, і нарікає, що тяжко на світі жити.

Лише нечуване є, щоби хтось нарікав, що не може продати яблок або грушок.

Багато господарів вже се зрозуміли. Зацікавлення садовиною зростає щораз більше. Однак се ще поволи йде, тому що бракує готових щеп, бо мало хто розводить шкілки дерев.

А ті, котрі їх плекають, жадають високу ціну. Через те неодин задля браку готівки мимо волі резиґнує.

Тому булоби корисне закладати овочеві шкілки всюди, де їх бракує. Бо шкілка оплатиться ще ліпше, як сад, що можна обрахувати в той спосіб: На куснику землі 10 метрів довгім і 10 м. широкім (то є 100 м. квадратових) можна виплекати 400 щеп, бо на кождім метрі можна садити 4 дички.

Продаємо ті щепи лише по 2.50 зол., то одержимо 1000 зол. А що плекання щеп треває не довше як 5 літ, то на кождий рік припадає по 200 зол. з того малого кусника землі, на котрім може вродитись огірків за 7 зол.

Тому берімся до діла! Продукуймо те, що є поплатне. Інакше будемо все нарікати, що наші сільські продукти мають низьку ціну. А як в кождім селі знайдеся хочби кількох охочих до плекання щеп, то за кілька літ обставини нашої господарки напевно зміняться на ліпше. Ведення овочевої шкілки не є тяжке діло, а скорше приємна розривка. Високої науки до сего не треба, лише коби була охота. А сильна і добра воля все переможе.

—o—

Овочева шкілка.

І. Збираня зернят.

Хто хотівби заложити собі овочеву шкілку, повинен тепер, коли овочі дозрівають, взятися до збирання зернят. Не є се тяжке діло, вибрати зернята з овочів, котрі споживаємо.

Легший спосіб до збирання більшої скількости зернят є такий: Поставмо в сонячнім місци якусь скринку, котра повинна бути плитка а широка, і кидаймо до неї всі обгризки з яблок і грушок які нераз поневіряються коло хати. Також викрайки з яблок, які краємо до сушення, чи на інші потреби. Як будемо про се памятати кождого дня, то через місяць назбирається насіння досить богато. Коли ці обрізки і огризки зігниють, перетрім їх на решеті, а **з кінцем жовтня зернята висіймо на грядку,** про що буде писане пизнийше.

Ще краще, коли хто в своїй околиці назбирає дозрілих овочів диких грушок, кислиць, висипле їх в бочку, потовче і коли перегниють — перетре і вичистить — зерно. Це насіння буде навіть ліпше на щепи.

Хто до сего возьмеся, той розпічне велике і гарне діло. Бо ті вернята, котрі посієм в землю, за кілька літ будуть украшувати наші обійстя садами, а овочі будуть осолоджувати нам життя і приносити користь.

Як сіяти (садити) зернята, напишемо в жовтні. М. Я.

—o—

Коли і як приорювати лубін на зелений погній

Господарі на пісковатих ґрунтах вже добре знають, що то є лубін та як після него ґрунт поправляється і родить. Сьогодня пригадаємо, як і коли найліпше той лубін приорати під озимину, щоб з того була користь.

На два-три тижні до посіву озимини, каже практика, лубін треба приорати. Отже господар, що має на лубіниську сіяти жито чи пшеницю, поступає так: перше всього лубін привалковує валом, а коли цього нема, то викошує його косою. Після цього поле оре. Щоб лубін добре заорати, тобто щоб ввесь він був закритий землею, треба мати добрий плуг з добрим лемішем, щоб перевертав скибу. Коли такого плуга нема — то треба, щоб хтонебудь за плугом лубін згортав до борозни граблями. Лубіну косити стілько на раз, скілько його вспіється заорати. Залишити скошений лубін на полю незаораним неможна. Коли лубін заоремо, то треба по ріллі ще пройти бороною, щоб загорнути всі шпари, в які до лубіну мігби дістатись воздух або сонце. Цілком закритий лубін і без воздуху добре спариться і перегниє та дасть бажану користь. Дехто радить заораний лубін привалкувати.

Тепер що до самого лубіну. Найбільше користи принесе лубін, як зелене угноєння, коли його заорати тоді, як він має зелені лискучі стручки насіння. Перестарілий або за молодий лубін принесе менше користи.

Тим, хто посіяв лубін по стерні, радимо залишити його аж до морозів, аж тоді його заореться під ярові.

Що по чому?

Львів, дня 25. VIII. 1930.

Пшениця, овес, кукурудза, горох, гречка в ціні впали Жито, ячмінь, бобик — подорожіли. — Тенденція неодностайна.

ЗБІЖЖА

Ціни за 100 кґ. на стації залад. Підволочиська. Пшениця двірська (торічна) 29 25—29·75 зол., селянська 26·75—27·25 зол. Жито двірське 17—17·50 зол., селянське 16—16·50 зол. Ячмінь 18.50—22·50 зол., овес 15·50—16 зол., кукурудза 28—29 зол., горох пів Вікторія 29—31 зол., горох звичайний 21—22 зол., бобик 21·50—22·50 зол., гречка 26·75—27 зол., ріпак оз. 45—47 зол., лен 60·50—61·50 золотих.

Тіж ціни у Львові (ваґон) о 2 зол. дорощі.

НАБІЛ

Маслосоюз платив в дні 25. VIII кооперативам: За масло експорті 1 кґ. — 4·30 зол, десерове — 4·20 зол. літра молока — 25 сот. літра сметани 1·30 зол. копа яєць около 6 60 зол.

ПАША (Львів)

Сіно солодке прасоване 8—11 солома прасована 4·50—5 зол., ґрис житний 10·25—10 75 ґрис пшеничний 13·75—14·25 макухи льняні 31—32

МУКА І КРУПИ

Мука житна на хліб 33—34, мука пшенична 65% 55—56, крупи ячмінні 37—38 зол. пенцак 36—37. крупи гречані 55·—57· золотих.

МІД

Кооператива Рій у Львові, вул. Бляхарська 20. платить за:
10 кґ. гречаного меду 22—24 зол.
1 „ липового і акац. 3 „
1 „ гірського цвітов. 3—3·50 „

—o—

Славно, Васильку!

Василь Вацько, 8-літний синок одного українського еміґранта, приїхав собі сам, без ніякої опіки з Галичини, де ще перебуває його мати і дві сестри, — до Канади, до свого батька, що господарить на фармі Стар коло Лемонту, провінція Альберта. Відважним і розумним Васильком дуже зацікавилися канадійські урядники і редактори і фотоґрафували його та випитували про його подорож та про наміри в Канаді. Хлопчина відповідав на запити дуже розумно і спокійно. Сказав між іншим, що йому Канада подобається, бо там, як йому виглядає, свобідніще і достатніше життя, та що він буде вчитися і помагати батькови в праці, аби заробити ще на дорогу до Канади для мами і двох сестер. На запит, чим хоче бути, як підросте, відповів Василько, що буде господарем, бо це йому найліпше до вподоби. Про того хлопчину пишуть тепер канадійські ґазети і містять його фотоґрафію.

Праця.

Жалувався селянин, що мусить так тяжко працювати на хліб. А циган стояв на боці, слухав того а далі й каже: — Овва, що мені за праця у тебе! То в мене праця! Я мушу міхом дути, зелізо в кліщах тримати, молотом гупати, обертатися то сюди то туди, по ковадлі дзвонити. А тобі що: Ори, мели, їдж!

Непередплатникам порад не уділяємо.

Позір еміґранти!

Просимо усіх, що задумують їхати на зарібки за границю (до Франції, Німеччини, Канади), звертатися по всі поради й поучення в тих справах до Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами, у Львові ул. Городецька 95/1. На відповідь треба доручувати значок на 75 сотиків. Наша Редакція не може в тих справах уділювати докладних поучень, а то тому, що в еміґраційних справах заходить щомісяця богато змін, а також нових приписів і аби докладно слідкувати за тим та знати все, треба би хиба держати окремого урядовця для тих справ — а це для нашої Редакції тепер покищо неможливе. Про ці справи буде богато написано в «Золотім Колосі» на 1931 рік.

Позір Скільщина!

Заходом кооперативних Установ Скільщини відбудеться в неділю дня 31 серпня 1930 в Сколім

Господарсько-кооперативне свято в такою програмою.

I. о год. 11 святочна полева Служба Божа на майдані „Дубрівка“, яку відправить Впр. о. Мітрат Олекса Бавюк зі Львова в асисті дооколичного Духовенства.

2 о год. I святочна Академія, на зміст якої складаються привіти і промови Вп. послів і делеґатів та хорові і оркестральні продукції.

3. о год. 2 похід учасників Свята з майдану головною вулицею до Складниці Союзу Кооператив.

4. о год. 3 всенародній фестин на тім самім майдані „Дубрівка“ з ріжними неспodіванками.

В часі Свята приґравати буде сокільська орхестра зі Стрия.

В тім першім госп.-кооп. Святі в Сколім повинні взяти участь всі Українці без ріжниці пола і віку.

В єдности сила. В Кооперативі—наша будучність. Святочний Комітет

Відвічальний редактор: ЛЕВ ЧУБАТИЙ
З друкарні Щ. Беднарского в піднаймі „Кооперативи Промислу Графічного“ Львів, Ринок 9 — Телефон 76-14.
Видавець: ІВАН ТИКТОР.